ILUSTROWANE WIADOMOŚCI FILATELISTYCZNE

Nr 92-93 Maj-Czerwiec Rok IX

Te piękne i poszukiwane

←«BLOCZKI»→

DARMO

otrzyma każdy, kto zamówi

Specjalny zbiór z górą 500 rozmaitych Znaczków Polskich

który zawiera znaczki **polskie** od roku 1914 do ostatnich nowości; znaczki opłatne, lotnicze, urzędowe. dopłatne, Port Gdańsk, plebiscytowe, konsularne, poczty miejskie, poczty wojskowe, znaczki okupacyjne, oraz Litwy Środkowej, **wartości** w/g. Witkowskiego Katalogu Znaczków polskich a zatem wdłg. cen

netto zł 110.–

za cenę zniżoną tylko zł **75.– franco**

albo w **3 ratach** miesięcznych po zł **26,50 franco**

Niecodzienna okazja dla zbieracza do uzupełnienia zbioru, do wymiany z zagranicą, oraz dla kupców i odsprzedawców.

– ILOŚC KOLEKCJI OGRANICZONA! –

Witkowski jest tani

BO DOSTARCZA NIE TYLKO ZNACZKI PO UCZCIWYCH NISKICH CENACH, ALE PRZEDE WSZYSTKIM ODPOWIADA ZA ICH JAKOŚĆ I PRAWDZIWOŚĆ

NOWOŚCI i OKAZJE

Ostatnie wydania

LITWA

Bloczek 20 lecią, ząbkow. 1 w. * 2.75

HOLANDIA

nowa wart. 22½ c w. * —.95

NIEMCY

Wyścigi samochodowe „NÜRBURGRENNEN" 3 w.*◎ 1.15
Hitler brunatny, 6 + 19 fen.

SŁOWACJA

Ks. HLINKA, cięte. ząbk. 10 w. * 2.40

INDIE HOLENDERSKIE

10 lecie komunik. lotn. 2 w. * 2.55
Na dzieci 5 w. * 2.55

BELG. KONGO

1931/7, kompl. — seria 10 c do 20 fr. brakujące wszędzie 18 w. * 11.—
1930, lotnicze 15 i 30 fr. 2 w. * 13.50
1934, lotnicze 50 c — 50 fr. poszukiw. seria 9 w. * 29.—

JAPONIA

Parki narodowe 4 w. * 1,45
dto w bloczku * 2,20

LIECHTENSTEIN

Rheinberger 1 w. * 1,25

Łotwa

20 lecie 7 w. * 2.—

FRANCJA

Wyst. Nowy York 1 w. * —.60
Ministerst. P.T.T. 1 w. * —.30
A la gloire de Genie 1 w. * —.30
Cezanne 1 w. * —.60
Clemenceau 1 w. * —.20
Czerwony Krzyż 1 w. * —.30
Pomoc student 1 w. * —.35
Rasa 90+30c 1 w. * 0,40
Pomn. w Lille 90 + 35, 1 w. * —.30
Nowe 2 frank. 1 w. * —.30

ROSJA

Lotnictwo 8 w. ◎ 2.85
XX. lecie młodz. 5 w. ◎ 1.75
Metro 6 w. ◎ 1.25
Na dzieci 7 w. ◎ 1.95

1 rb. lotn. cięty z bl. 1927 Mi. Nr 49 okazja —.95

Krajobrazy 1938 12 w. ◎ 2.75
Konstytucja 12 w. ◎ 2.25
Lot do bieguna 4 w. ◎ 1.15

NIEMCY

Teatr Saarpfalz 2 w. * —.45
Sudety 2 w. * —.45
Pomoc zimowa 389 w. *◎ 3.15
Brun. wstęga 38 1 w. * 3.20
Zeppeliny 2 w. * 1.30
2 w. ◎ —.85
Wystawa Samoch. 3 w. * 1.85
dto z kasow. specj. 3 w. ◎ 2.
Wyst. Ogrodn. 2 w. * —.45
50-lecie Hitlera 1 w. * —.80

Nie zapominaj o zamówieniu zapasowym!

WYSOKIE WARTOŚCI
(do skompletowania serii)
BRAKUJĄ KAŻDEMU

BELGIA

1931, 10 franków lila 1 w. ◎ 0.90
1936, 5 fr. ziel. 1 w. ◎ 0.35
10 „ brun. 1 w. ◎ 1 50
20 „ czerw. 1 w. ◎ 2.25

CZECHOSŁOWACJA

1936, 4 kor. fiol. 1 w. ◎ —.35
5 „ ziel. 1 w. ◎ —.40
10 „ nieb. 1 w. ◎ 1.10
1938, 2 „ Sokol 1 w. ◎ —.50
1930, 10 „ lotn. 1 w ◎ 2.75
20 „ „ 1 w. ◎ 4.75

FRANCJA

1938, 10 franków 1 w. ◎ 1.45
20 „ 1 w. ◎ 3.30
1929, 20 „ 1 w. ◎ 2.—

PORTUGALIA

1925, 10 ESCUDOS CASTELO BRANCO 1 w. ◎ 2.—

Prośba do P. T. Klientów

Korespondencję do nas prosimy frankować filatelistycznie t. j. znaczkami na „Pomoc Zimową" lub „Fis" 20,45,75,1,2.3, zł historycznymi

z góry dziękujemy

JEDNORAZOWA OFERTA

tylko do 30. 6. 39.

1921, Wydanie władz powstańczych na Górnym Śląsku tzw. znaczki **KORFANTEGO** po cenach **zniżonych**

Znaczki nieząbkowane, niestemplowane:

10 fen. czerwony zamiast —.75 tylko —.60
20 fen. fioletowy zamiast —.75 tylko .60
30 fen. pomarańczowy zamiast 1.25 tylko 1.—
40 fen. zielony zamiast —.40 tylko —.35
50 fen. żółtawozielony zamiast 2.50 tylko 2.—
60 fen. niebieski zamiast —.65 tylko —.50
1 marka czerwony zamiast 2.50 tylko 2.—
kpl. seria 7 sztuk zamiast 8.90 tylko 6.—
seria 5 wartości zamiast 3.90 tylko 2.50

Wszystkie znaczki w czworoblokach ceny jak za 4 pojedyncze egzemplarze.

Tylko do 30. VI. 1939

ILUSTROWANE WIADOMOŚCI FILATELISTYCZNE

MIESIĘCZNIK

POŚWIĘCONY SPRAWOM FILATELISTYKI

Prenumerata: Kwartalna 1.50, półroczna 2.75, roczna 5.50, zagranica cały rok zł 7.—

Wszelkie wpłaty za prenumeratę należy uiszczać zapomocą pocztowych przekazów rozliczeniowych z dopiskiem: ADMINISTRACJA „IL. WIAD. FIL." — kartoteka Nr 80

Korespondencję dotyczącą Redakcji i Administracjii „IL. WIAD. FIL." należy nadsyłać oddzielnie. Rękopisów nie zwracamy. — Artykułów nie honorujemy.

Nr 92-93 MAJ — CZERWIEC 1939 ROK IX

Prof. Stan. Mikstein — Kraków.

Znaczki Krajowego Urzędu Przesyłkowego na wschodnich ziemiach Polski i byłej okupacji I. Polskiego Korp. Gen. Dowbor Muśnickiego.

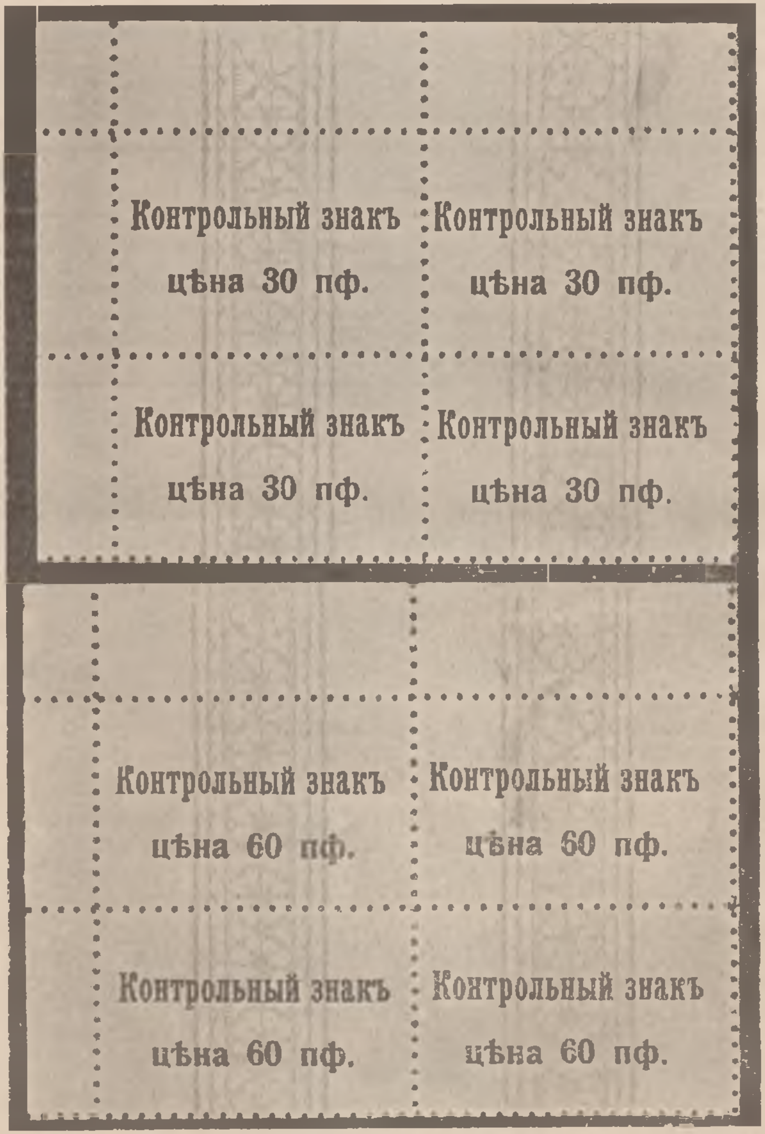
Naczelne dowództwo 10 armii niemieckiej gen. Falkenhayna mające siedzibę w Mińsku, rozporządzeniem z dnia 19 lipca 1918 r. poleciło zorganizować na swym terenie okupacyjnym lokalną pocztę, a to celem umożliwienia tamtejszym mieszkańcom wymiany korespondencji tak w obrębie tego terenu jak i z ościennymi obszarami a więc na zachodzie z niemiecką okupacją „Postgebiet Ober-Ost" oraz na wschodzie z obszarami Rosji.

Ta lokalna poczta „Landesbotenpost" lub „Landesbotenanstalt" czyli według nomenklatury podręcznika „Polskie Znaki Pocztowe" str. 387 tak zwany „Krajowy Urząd Przesyłkowy" jako ustanowiony rozporządzeniem naczelnego dowództwa, współpracował z niemiecką pocztą polową, korzystał z lokali jej przydzielanych przez miejscowe komendy, podlegał kontroli wojskowych władz niemieckich, utrzymywał się jednak tylko z opłat pobieranych za przesyłki tak przy ich nadawaniu zwanych „Landesgebur" jak i opłat za doręczene t. z. „Bestellgeld" i był obsługiwany tylko przez miejscowe siły.

Z urządzeń krajowego urzędu przesyłkowego mogła korzystać miejscowa ludność cywilna po uiszczeniu przepisanych opłat, bezpłatnie zaś biura wojskowe w stosunkach z ludnością miejscową. Natomiast było wzbronionym korzystanie z niego osobom wojskowym do celów prywatnych.

Terenem działalności tego urzędu przesyłkowego był obszar operacyjny 10 armii niemieckiej a więc okolice Mińska na zachód po Baranowicze, Mo-

łodeczno i Nowogródek włącznie, a na wschód po Borysów, Kochanowo, Mohylew, Rohaczów i linię Dniepru. Teren ten obejmował zatem w większości obszary obecnie przeważnie należące do Rosji lecz częściowo również i obecnie należące do Polski. W zakres tego terenu wszedł zatem także i cały obszar byłej okupacji I Polskiego Korpusu Gen. Dowbór Muśnickiego po zupeł-

Ryc. 1. Czworobloki znaczków opłatnych krajowego urzędu przesyłkowego X. armii niemieckiej. Na pierwszym znaczku po 60 fen. usterka: brak poziomej kreseczki zakończającej od góry pierwszą literę „K". (powiększone)

nym jego zdemobilizowaniu w lipcu 1918 r. Stąd też znaczki wydane przez wymieniony krajowy urząd przesyłkowy powinny również zainteresować polskich zbieraczy a nawet znaleźć się w ich zbiorach w dziale poczt okupacyjnych na równi ze znaczkami Russisch Polen, Gen. Gouv. Warschau i Ober-Ost. Powyższe znaczki są też uwzględnione i w podręczniku „Polskie

Ryc. 2. List z Rochoczewa do Białegostoku w okupacji Ob-Ost ofrankowany normalnym znaczkiem niemieckim 20 fen. i krajowego urzędu przesyłkowego za 60 fen. (pomniejszone)

Znaki Pocztowe“ na str. 387 jako dalszy ciąg niemieckich znaczków okupacyjnych; jednak dotychczas nie zwrócono na nie prawie żadnej uwagi ze strony polskich zbieraczy, mimo że są one nadzwyczaj rzadkie, a całe arkusze dopiero obecnie po raz pierwszy zostały przestudiowane.

Dopuszczona do przesyłek korespondencja ograniczała się tylko do zwykłych listów otwartych oraz pocztówek i to na obszarze operacyjnym 10 armii pisanych w językach polskim, niemieckim, białoruskim i rosyjskim, zaś do sąsiednich obszarów okupacji niemieckiej i Rosji tylko w językach niemieckim i rosyjskim.

Za przesyłki do miejscowości leżących w obrębie rejonu operacyjnego 10 armii, nadawca uiszczał opłatę t. z. „Landesgebühr“ w wysokości 60 fen. za list a 30 fen. za pocztówkę przez nalepienie specjalnych znaczków wydanych przez ten krajowy urząd przesyłkowy (rys. 1). Odbiorca także opłacał znowu doręczenie t. z. „Bestellgebühr“ w wysokości 40 fen. za list a 20 fen. za kartkę. Opłaty te ściągano również przez naklejenie na przesyłkach specjalnych znaczków za doręczenie t. z. „Bestellgeldmarken“.

Za przesyłki adresowane poza obręb operacyjnego rejonu a więc do okupacji niemieckiej „Postgebiet Ober-Ost“ i Rosji musiał nadawca, oprócz po-

Ryc. 3. Wycinek z kartki wysłanej z Baranowicz do okupacji Ob-Ost opłacony obiegowym znaczkiem niemieckim za 10 fen. i urzędu przesyłkowego za 30 fen. (powiększone)

wyżej omówionej opłaty w znaczkach lokalnych, uiszczać jeszcze 20 fen. za list a 10 fen. za kartkę przez dodatkowe nalepienie obok powyżej wspomnianych znaczków urzędu przesyłkowego także i nieprzedrukowanych normalnych obiegowych znaczków niemieckich (rys. 2 i 3).

Opłatę za doręczenie t. z. „Bestellgebühr" mógł jednakowoż z góry uiszczać i nadawca: w tym wypadku obok znaczków opłaty „Landesgebühr" urząd przyjmujący przesyłkę dolepiał i znaczek dopłaty za doręczenie .t. z. „Bestellgebührenmarke" za 40 względnie 20 fenigów.

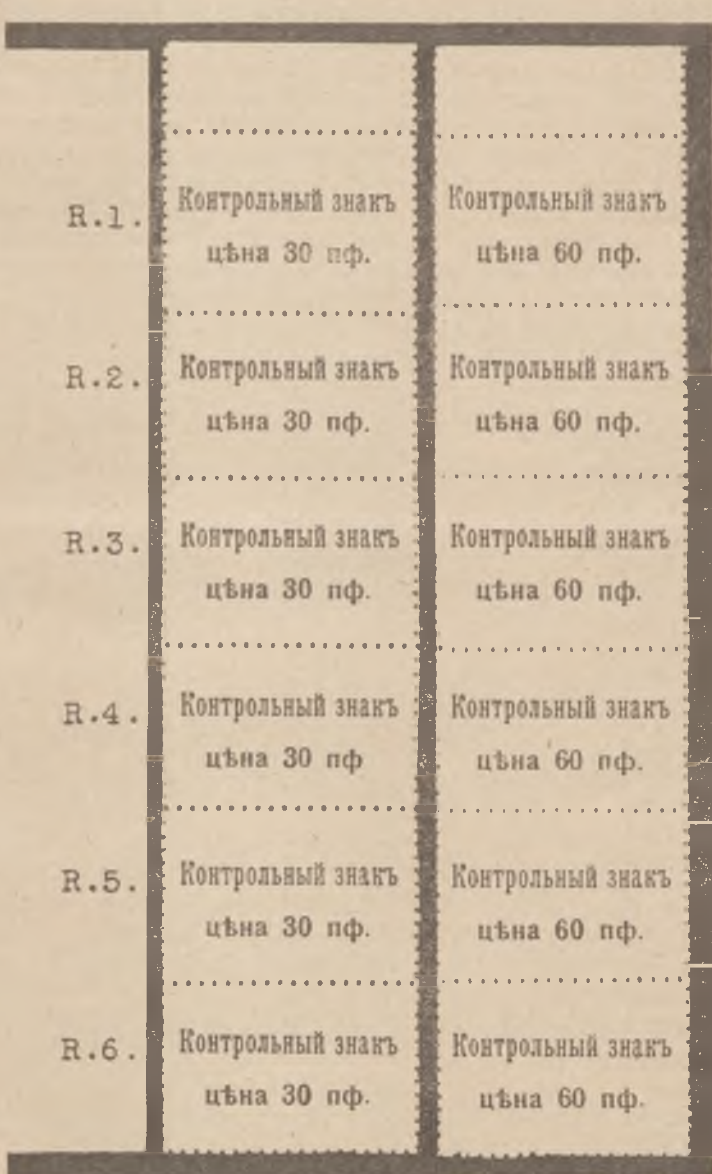
Przechodząc z kolei do szczegółowego rozpatrywania znaczków tego krajowego urzędu przesyłkowego musimy w nich wyróżnić dwie grupy a to 1) t. z. Landesgebührenmarken w cenie 30 fen na pocztówki a 60 fen. na lsty, które to znaczki odpowiadałyby, o ile można mówić o porównaniu, znaczkom opłatnym we właściwym znaczeniu, oraz 2) znaczki doręczeniowe t. z. „Bestellmarken", które co do charakteru obowiązkowej opłaty najwięcej odpowiadałyby znaczkom poczt miejskich w Królestwie Polskim pod okupacją niemiecką, lub wogóle znaczkom dopłatnym.

Znaczki opłatne „Landesgebührenmarken" (rys. 1) mają kształt leżącego prostokąta o zmiennych wymiarach około 34:24 mm. To wahanie wymiarów jest spowodowane nie zawsze w jednakowych odstępach wykonanym ząbkowaniem liniowym 11½ o małych dziurkach. Papier nieużywanych znaczków jest biały z lekkim żółtym odcieniem, prawdopodobnie skutkiem żółtego gumowania. Na powierzchni każdego znaczka znajduje się jasno szary poddruk pionowo od góry ku dołowi biegnącej listewki ornamentalnej i dwuwierszowy napis rosyjskimi literami w kolorze czarnym.

Napis wykonany czarną farbą drukarską i pochodzący z odlewu układu czcionkowego w pierwszym wierszu obejmuje dwa wyrazy „KONTROLNYJ ZNAK" t. zn. znak kontrolny, w drugim zaś podaje wartość nominalną znaczka „CENA 30 PF" względnie „CENA 60 PF".

Znaczki doręczeniowe (Bestellmarken) otrzymano przez opatrzenie poprzednich znaczków po 30 fen. czerwonofioletowym, ręcznym dwuwierszowym, nadrukiem „ZA POSTAWKU UPLACZENO".

Do niniejszego opracowania uzyskałem materiał od Ks. Proboszcza Alfreda Geiba, Mecenasa Mariana Niklewskiego i Dr Józefa Tislowitza; całe arkusze tych znaczków dotychczas nie były, o ile mi wiadomo, nigdzie opracowane ani opublikowane.

Ryc. 4. Górne połowy odlewów stereotypowych użytych do budowy form drukarskich dla arkuszy znaczków po 30 i 60 fen. (wielkość naturalna).

Arkusze papieru użytego do druku znaczków opłatnych „Landesgebuhrenmarke“ wykazują wielkość wahającą się około 350:250 mm. i posiadają po dziesięć pionowych listewek ornamentalnych, stąd też robią wrażenie jakoby pierwotnie były przygotowane na jakieś banderole czy opaski do oblepiania lub opakowania.

Te listewki ornamentalne wykonane jasnoszarą farbą składają się z szeregu kolistych rozet czterodzielnych, otoczonych po obu stronach trzema liniami. Szerokość takiej listewki wynosi 14 mm, średnice kolistych rozet po 7,5 mm., a odległość między sąsiednimi listewkami po 19 mm.

Mimo prawdopodobnie zupełnie odmiennego pierwotnego przeznaczenia tych arkusików, właśnie dzięki występowaniu na nich poprzednio opisanych listewek ornamentalnych, można ich było użyć do sporządzenia znaczków: te bowiem listewki tworzące na znaczkach delikatny poddruk stały się bardzo charakterystyczną i trudną do naśladowania cechą. Do nich musiano jednak dostosować format znaczków tak, aby każdy znaczek arkusza obejmował część takiej listewki. Listewki te mają więc na tych znaczkach analogiczne znaczenie jak w dawnych znaczkach nitki jedwabne (Bawaria, Szwajcaria), lub jakikolwiek poddruk ochronny.

Przystosowanie kształtu i wielkości poszczególnych znaczków do rozmieszczenia tych listewek ornamentalnych na powierzchni arkusza polega zatem na nadaniu im:

1) formatu podłużnego tak, aby na szerokość arkusza o 10 pionowych listewkach wypadło także 10 pionowych szeregów znaczków, w tym tylko bowiem wypadku każdy z poszczególnych znaczków mógł otrzymać część jednej listewki jako bardzo charakterystyczny poddruk;
2) szerokości równającej się sumie szerokości jednej listewki i jednego odstępu między listewkami a więc wynoszącej średnio około 33 mm.; faktycznie też szerokość znaczków wynosi ok. 33 mm„ a jej zmniejszenie lub zwiększenie da się sprawdzić tylko do niezbyt starannego wykonania ząbkowania liniowego.
3) takiej wysokości, by na jednej listewce leżało 10 znaczków w jednym poziomym szeregu.

I faktycznie też arkusze obejmują po 100 znaczków po 10 w 10-ciu poziomych rzędach.

Oczywiście, że te listewki ornamentacyjne, tworząc bardzo charakterystyczną cechę dla znaczków umożliwiły jak najprymitywniejsze wykonanie samych znaczków, co ze względu na konieczność szybkiego ich dostarczenia w trudnych warunkach wojennych było ważnym atutem.

Tym też możemy wytłomaczyć, że znaczki te posiadają tylko dwuwierszowe napisy wyrażające ich charakter oraz nominalną wartość. Charakter znaczka jest wyrażony pierwszym wierszem obejmującym napis „KONTROLNYJ ZNAK“, drugi zaś wiersz podaje tylko nominalną wartość 30 względnie 60 fen.

Litery pierwszego wiersza są bardzo ścieśnione, albowiem na długości jego 29 mm znajdują się dwa wyrazy złożone z 17 liter i jedna przerwa między nimi. Natomiast w drugim wierszu tylko 8 liter z dwoma przerwami zajmuje 21,7 mm długości. Użycie takich ścieśnionych liter do układu pierwszego wiersza było koniecznym, albowiem szerokość całego znaczka, z góry wyznaczona rozmieszczeniem listewek ornamentacyjnych, nie mogła przekraczać 33 — 34 mm

Szczegółowe pomiary tekstu wydrukowanego na jednym znaczku przedstawiają się następująco:

Długość pierwszego wiersza	29 mm.
długość drugiego wiersza	21,7 mm.
odległość między pierwszym a drugim wierszem tego samego znaczka bez uwzględnienia wystających ku górze i dołowi liter „e", „r" i cyfr 30 względnie 60	5 mm.
ta sama odległość po uwzględnieniu powyższych liter . . .	3,5 mm.
pełna wysokość obydwu wierszy	11 mm.
wysokość pierwszej litery „K" pierwszego wiersza	3 mm.
wysokość pozostałych liter pierwszego wiersza	2,3 mm.
wysokość liter drugiego wiersza	1,9 — 2 mm.
wysokość cyfr „30" i „60"	2,8 mm.
szerokość cyfr „30" i „60"	3,8 mm.

Z dalszych pomiarów całego arkusza musimy uwzględnić położenie tekstu poszczególnych znaczków względem siebie i to tak w szeregach pionowych jak i poziomych. I tak odległość między spodami pierwszego wiersza „KONTROLNYJ ZNAK" dwóch bezpośrednio pod sobą leżących znaczków wynoszą:

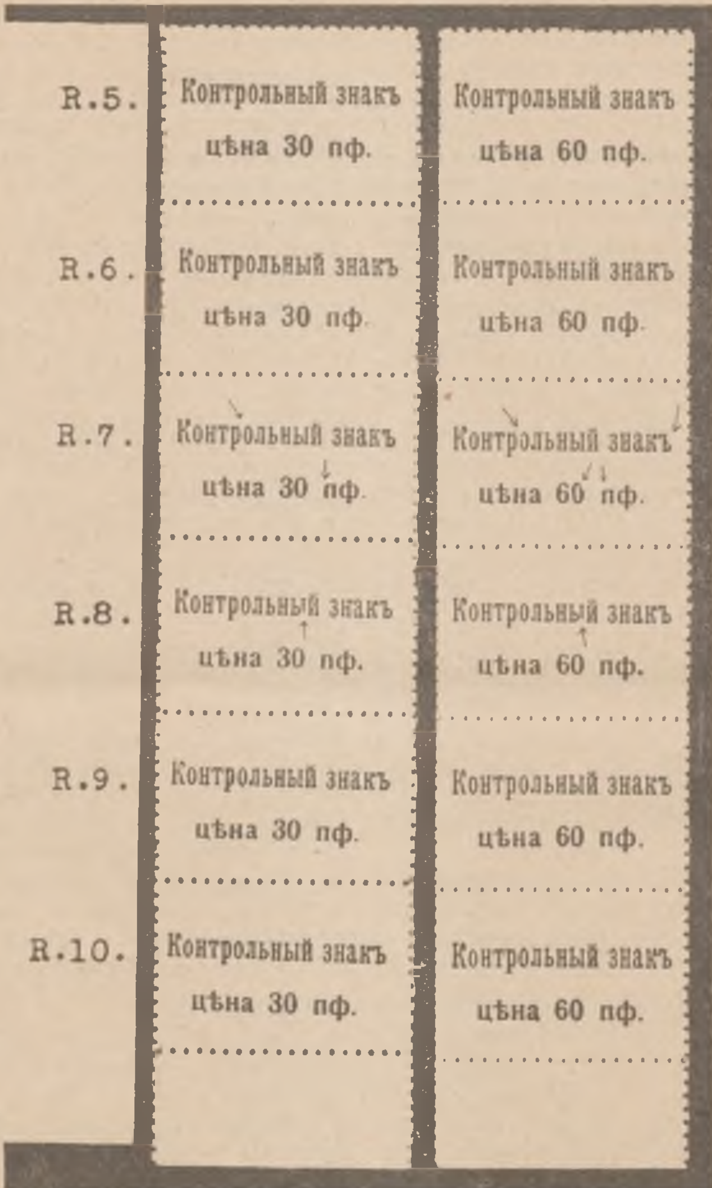
Między rzędami	na zn. po 30 fen.	na zn. po 60 fen.
1 i 2	22.3 mm	22,4 mm
2 i 3	22.3 mm	22.3 mm
3 i 4	22,4 mm	22,4 mm
4 i 5	22,4 mm	22,4 mm
5 i 6	22,3 mm	22,3 mm
6 i 7	22.3 mm	22,3 mm
7 i 8	22.2 mm	22,3 mm
8 i 9	22,3 mm	22,4 mm
9 i 10	22,6 — 22,8 mm	22,6 mm

Odległość między zewnętrznymi, lewymi granicami pionowych kresek pierwszych liter „K" pierwszego wiersza tekstu dwóch sąsiednich znaczków w pierwszym i ostatnim rzędzie poziomym przedstawiają się następująco:

Między szeregami:	1 i 2	2 i 3	3 i 4	4 i 5	5 i 6	6 i 7	7 i 8	8 i 9	9 i 10
	na arkuszach znaczków po 30 fen.								
w rzędzie I:	32 5	33,5	33,9	34	34	33.6	33,7	34,6	33,5
w rzędzie X:	33,6	33,5	33.5	33,6	34,2	33.6	33,7	34,6	34,2
	na arkuszach znaczków po 60 fen.								
w rzędzie I:	33,7	34,3	33,8	33,7	33,8	33,6	33,4	33,8	33,3
w rzędzie X:	34,1	35	33.5	33.3	34	33.2	33,3	33,6	33.2

Z dalszych cech umożliwiających nam odcyfrowanie sporządzenia formy drukarskiej a występujących na arkuszach znaczków tak po 30 jak i 60 fen. należy podnieść jeszcze następujące:

1) Kontury (brzegi) poszczególnych liter wszystkich znaczków są nierówne i nie ostro odcinające się od tła. Jest to bardzo ważna cecha druku wykonanego z odlewów stereotypowych, albowiem przy druku czcionkowym brzegi poszczególnych liter są zawsze zupełnie równe i ostro zakończone. Już ta cecha wskazuje, że formy drukarskie nie były złożone z poszczególnych czcionek tylko z pewnych części odlewanych z matryc.

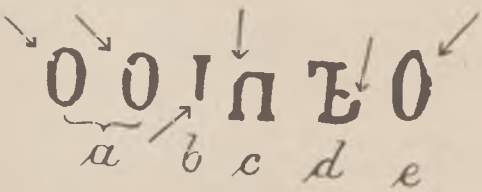
Ryc. 5. Dolne połowy odlewów stereotypowych użytych do budowy form drukarskich do druku arkaszy znaczków po 30 i 60 fen. Usterki zaznaczone strzałkami. (wielkość naturalna).

2) Wprasowanie wydrukowanego tekstu w papier znaczków tak, że często występuje on wypukło na odwrotnej stronie wyklucza druk litograficzny a wskazuje na druk typograficzny i to prawdopodobnie płaski.

3) Obydwa wiersze, tworzące tekst poszczególnych znaczków, w poszczególnych poziomych rzędach nie leżą na jednakowych poziomach, tylko są

względem siebie poprzesuwane ku górze lub dołowi. Robi to zatem wrażenię, że poszczególne pionowe szeregi obejmujące po 10 znaczków, tworzą zasadnicze jednostki, z których była zbudowana forma drukarska i że są one przypadkowo poprzesuwane względem siebie ku górze lub dołowi. Pomiary na arkuszach faktycznie też wykazały przesunięcia ku górze lub dołowi tekstu sąsiednich znaczków nawet do 0,5 mm. Te różnice pochodzą częściowo z faktycznego przesunięcia tekstów sąsiednich znaczków ku górze lub dołowi, częściowo jednak z nierównoległego ułożenia pionowych szeregów nadruków jak to w poprzedniej tabeli odległości liter „K" w pierwszym i dziesiątym rzędzie poziomym wykazano.

Przesunięcia te są identyczne na różnych arkuszach tej samej wartości znaczków, wskazują zatem że druku całych arkuszy dokonano formami obejmującymi teksty dla 100 znaczków a więc dla całych arkuszy o 100 znaczkach.

Ryc. 6. Matrycowane usterki liter występujące na znaczkach 7 i 8 rzędu poziomego.

4) Bardzo charakterystycznymi są usterki liter i to tym więcej, że powtarzają się na wszystkich znaczkach danego poziomego rzędu. Usterki te powtarzające się są przedstawione na ryc. 6. Są one następujące:

A. Występujące na arkuszach znaczków obu wartości 30 i 60 fen.

a) w wyrazie „KONTROLNYJ ZNAK" linia drugiej litery „O" wcięta lub przerwana po lewej stronie u góry. Występuje w całym 7-mym rzędzie poziomym.

b) w wyrazie „KONTROLNYJ ZNAK" litera „L" u dołu urwana. Występuje w całym 8-mym rzędzie poziomym.

c) w skrócie „PF" po prawej stronie liczb 30 i 60 górne lewe naroże litery „P" ścięte.

B Występujące tylko w arkuszach znaczków po 60 fen.

d) w wyrazie „ZNAK" w znaku „twardym" przerwany brzuszek po prawej stronie u góry. Występuje w całym 7-mym poziomym rzędzie znaczków.

e) w liczbie „60" uszkodzone, jakby ścięte „O" po prawej stronie u góry. Występuje w całym rzędzie 7-mym.

Bardzo charakterystyczną jest jeszcze usterka w postaci brakującej poziomej kreseczki zakończonej u góry pionową kreską litery „K" wyrazu „KONTROLNYJ", występująca tylko w pierwszym poziomym rzędzie na 1, 2 i 7-mym znaczku po 60 fen.

Występowanie wymienionych usterek pod a — e we wszystkich znaczkach tego samego poziomego rzędu również wskazuje, że poszczególne szeregi pionowe musiały mieć wspólne pochodzenie.

Opierając się zatem na powyżej opisanych cechach pomiarowych, charakterze i wyglądzie liter, powtarzaniu się usterek na znaczkach tego samego poziomego rzędu oraz przesunięciach ku górze lub dołowi całych pionowych szeregów. możemy postawić następującą hipotezę wykonania formy drukarskiej do przedruku całych arkuszy po 30 fen.:

1) Przede wszystkim z czcionek ułożono tekst jednego pionowego szeregu, obejmującego 10 pod sobą leżących znaczków po 30 fen. Oczywiście w tym czcionkowym układzie w tekście 7 i 8 znaczka znajdowały się już usterki poprzednio opisane pod a — c.
2) Z tego czcionkowego układu jednego pionowego szeregu sporządzono jedną lub kilka matryc, które posłużyły do stereotypowego odlewu dziesięciu takich pionowych rzędów. Oczywiście uszkodzenia czcionek 7 i 8-go znaczka w tym układzie czcionkowym musiały też odbić się w matrycach a następnie wystąpić także i w odlewach.
3) Dziesięć takich odlewów pionowych szeregów zwanych także stereotypami, umieszczonych obok siebie, odpowiednio sklinowanych i związanych dało pełną formę drukarską obejmującą teksty dla 10 znaczków czyli całego arkusza. Przy układaniu tych odlewów stereotypowych obok siebie w formę trudno było wszystkie poszczególne odlewy ustawić najdokładniej na jednym i tym samym poziomie, stąd też nastąpiły owe przesunięcia ku górze lub dołowi całych pojedynczych szeregów pionowych. Jest równeż naturalnym, że te przesunięcia powtarzają się następnie na wszystkich arkuszach przedrukowanych dotyczącą formą.

Tak by się więc przedstawiało przygotowanie formy drukarskiej dla arkuszy znaczków po 30 fen.

Do sporządzenia formy drukarskiej dla druku arkuszy znaczków po 60 fen. użyto znowu tego samego zasadniczego składu czcionkowego, który poprzednio służył do zmatrycowania tekstu znaczków 30 fenigowych. W składzie tym wymieniono jednak liczbę „30“ na liczbę „60“ względnie cyfrę „3“ na cyfrę „6“ a następnie dopiero sporządzono z niego jedną lub kilka matryc, z których odlano 10 szeregów pionowych do układu formy do druku znaczków po 60 fen. Dlatego też w tekście znaczków po 60 fen. występują te same usterki liter co i w arkuszach znaczków po 30 fen. W czasie przeróbki układu czcionkowego nastąpiło uszkodzenie znaku „twardego“ w wyrazie „ZNAK“ 7-mego poziomego rzędu oraz w tymże samym rzędzie wstawiono uszkodzoną cyfrę „O“ w liczbie „60“ — są to zatem nowe usterki, które nie występują na arkuszach znaczków po 30 fen.

Zatem wszystkie powyżej wymienione usterki byłyby pochodzenia matrycowego t. z. że występowały już na czcionkach i zostały zamatrycowane a następnie odlane w stereotypach. Oprócz tych matrycowych usterek występują jeszcze inne jednak bardzo drobne, zawdzięczające swe pochodzenie niezbyt dokładnemu odlaniu względnie bardzo drobnym mechanicznym uszkodzeniom. Te jednak nie powtarzają się jak poprzednie matrycowe, a jako bardzo drobne mogą być stwierdzone tylko przy bardzo szczegółowym porównaniu conajmniej dwóch arkuszy i nie nadają się do bliższych studiów, leżą bowiem już na granicy przypadkowości druku.

Część opłatnych znaczków po 30 kop. przez opatrzenie ręcznymi nadrukami w kolorze czerwonofioletowym „ZA DOSTAWKU 40 K. UPLACZENO“ zamieniono na dopłatne t. z. „Bestellgenührenmarken“ o wartości nominalnej 40 kop. służące do ściągania opłaty za doręczenie przesyłki. Znajdujące się w tym ręcznym nadruku dwie kreski unieważniały poprzedni napis dwuwierszowy.

Listy i kartki adresowane do okupacji niemieckiej w Polsce a nieopatrzone opłatnym znaczkiem niemieckim oznaczano dodatkową pieczątką ramkową 45:16 mm., z dwuwierszowym rosyjskim napisem „DOPLATIT... R... K./ZA DOSTAWKU... R... K.“ (Dopłacić... Rub... Kop./za doręczenie... Rub... Kop.) ryc. 7 i 8/1.

Ryc. 7. Pocztówka wyslana z Borysowa Mińskiego z pieczątką za doręczenie pobrać 10 kp z powodu braku znaczka obiegowego niemieckiego bez nadruku. (pomniejszenie).

Wszystkie te znaczki tak opłatne jak i dopłatne po zawarciu pokoju w Brześciu Litewskim wycofano z obiegu w miarę opróżniania zajętych terenów: urzędy w Kochanowie, Tołłoczynie i Mohylewie zwinięto już w ciągu września i października 1918 r. a ostatnie w Baranowiczach i Nowogródku dopiero z końcem grudnia 1918 r.

Jako kasowników używano będących w obiegu rosyjskich stempli dwuobrączkowych z mostkiem lub bez mostka, a znane mi z oryginalnych listów podaję w reprodukcji 8 — stemple 2—7.

Na tym mielibyśmy wyczerpane wiadomości o znaczkach i budowie form drukarskich: niewątpliwie po niniejszym opracowaniu znaczki te jako używane na obecnych ziemiach Polski wzbudzą silniejsze zainteresowanie, tym bardziej że są one rzadkie i poszukiwane szczególnie w Niemczech.

Uwaga od autora i redakcji: Artykuł niniejszy ze względu na zasadnicze znaczenie i wyniki celem uprzystępnienia zagranicy podajemy w streszczeniu niemieckim.

1.

Ryc. 8. — 1. Pieczęć dopłatna, 2 — 7 stemple pocztowe (wielkość naturalna) 2. Borysów 3. Baranowicze, 3. Gorodi . . . 4. Minsk Gub. 5. Małodeczno, 6. Rohaczew Mobil.

Die Markenbogen der Landesbotenpost der X deutschen Armee Gen. Falkenhayn ,

Zusammenfassung.

Durch Verfügung des Oberkommandos der deutschen X Armee (mit Sitz in Mińsk in Russland) wom 19 Juli 1918 engerichtete „Landesbotenanstalt“ zur Beförderung der Korrespondenz der einheimischen Bevölkerung des besetzten Gebietes hatte zur Entrichtung der Postgebühren für versendete Briefe und Postkarten eigene, sogenannte „Landesgebührenmarken“ in zwei Wertstufen zu 30 und 60 Pf. verausgabt.

Diese Marken im Querrechteckformat (Abb. 1) mit senkrecht durch die Mitte verlaufender Zierleiste und zweizeiliger, schwarzer, russischer Inschrift in erster Zeile „KONTROLNYJ ZNAK“ — Kontrollzeichen, und unterer Zeile „CENA 30 PF.“ — Preis 30 (60) Pf., gezahnt 11½, waren in den Bogen zu 100 Stuck verausgabt.

Diese senkrecht verlaufenden hellgrauen Zierleisten weisen darauf hin, dass diese Bogen nach Zerschneiden ursprünglich Verschlusbanderollen liefern sollten; Da sie jedoch zum Druck der Marken verbraucht wurden, so bilden diese Zierleisten gewissermassen einen charakterischen Schutzunterdruck, der die primitive Ausfuhrung des eigentlichen Markenbildes gestattete.

Die Druckformen für diese Ausgabe erhielt man folgendermassen: Der aus einzelnen Lettern (Typen) zusemmengesetzte Text (Inschriften) zehn untereinander liegender Marken zu 30Pf. (eine Vertikalreihe des Bogens) wurde matriziert und aus dieser Matrize wurden 10 Stereotypabgusse verfertigt. Diese Abgusse nebeneinander angeordnet und befestigt bildeten die Druckform für einen ganzen Bogen, der 100 Marken zu 30 Pf. umfasste. (Abb. 4 u. 5).

Dieselbe Zusammensetzung einer Vertikalreihe aus Typen wurde auch nach Auswechseln der den Nominalwert angebenden Zahl „30" auf „60" zur Herstellung der Matrize und nachher auch der Abgusse für die Druckform der 60 Pf. Marken gebraucht.

Die Annahme des geschilderten Vorganges bei der Herstellung der beiden Druckformen zum Drucke der 30 und 60 Pf. Marken wird mit folgenden Merknalen der Bogen begründet:

1) Die Rander der einzelnen Buchstaben sind nicht scharf und gleichmassig (Stereotypabguss und nich Letternsatz);
2) Einzelne Vertikalreihen der Inschriften der Marken desselben Bogens liegen nicht auf demselben Niveau, sondern sind ungleichmassig nach oben oder unten verschoben. Diese Verschiebungen wiederholen sich aber regelmasig und genau auf allen Bogen der Marken desselben Wertes. (Zusammensetzung der Druckform aus zehn stereotypisch gegossenen Vertikalreihen, die gegeneinander in der Druckform verschoben waren.)
3) Die in Abbildung 6 vorgefuhrten Buchstabenverstümmelungen wiederholen sich auf allen Marken derselben Horizontalreihe. Diese Verstümmelungen die schon bei den Lettern vorhanden sein mussten, wurden matriziert und deshalb kommen sie in jeder Vertikalreihe auf derselben Marke vor.

Es sind folgende Matrizenverstümmelungen in den Bogen der 30 Pf. Marken zu nennen: in der VII Horizontalreihe: der eingeschnittene zweite Buchstabe „o" im Worte „KONTROLNYJ" und die abgebrochene obere linke Spitze des „II" in der Abkürzung Pf.in der VIII Horizontalreihe: im Worte „KONTROLNYJ" der untere Teil desBuchstaben „I" abgebrochen.

Ausser obengenannten kommen noch in den Bogen der 60 Pf. Marken zwei weitere Verstümmelungen in der VII Horinzontalreihe vor und zwar: in dem „verhartendem Zeichen" des Wortes „ZNAK" untere Halfte rechts durchbrochen und in ger Zahl „60" die Ziffer „O" oben rechts abgebrochen.

Die Abbildungen 2, 3 und 6 stellen Originalbriefe. Abb. 7 eine Karte mit charakteristischen Posttempel (Zuzahlen... R... K) Für Bestellung... ..R ... K.) dar. Der letztgenannte Poststempel ist in Abb. 8/¹ in naturlicher Gröse nebst Postentwertungsstempeln (2) abgebildet.

NOWOŚCI

EUROPA

ANGLIA. Znaczki dopłaty za 5 d i 2/7 sh posiadają obecnie znak wodny przedstawiający koronę i GVIR.

Znaczki dopłaty:

5 d — żółtobrunatny
2/6 sh — brunatny i żółty

ESTONIA. Wskutek zmiany taryfy pocztowej od dnia 1 kwietnia zostaną wydane nowe znaczki. Najpierw ukazała się wartość za 18 s z podobizną prezydenta Patsa.

Znaczek opłaty:

18 s — czerwony

FRANCJA. Z Merkurym lub siewczynią są nowo wydane znaczki opłatne.

Znaczki opłaty:

1 c — żółtobrunatny
2 „ — czarnozielony
40 „ fioletowy
60 c — pomarańczowy
2 fr — karminowy

Jako pamiątkowy ukazał się tu znaczek z dopłatą na fundusz budowy pomnika dla obrońców Verdun wartości 70 + 50 c, potem znaczek za 90 c wydany z okazji spuszczenia na wodę pancernika Clemenceau, następnie znaczek za 2.25 fr wydany z okazji Światowej Wystawy w New Yorku, tudzież znaczek wartości 2.25 fr wydany z okazji 100-nej rocznicy fotografii.

Znaczki opłaty (pamiątkowe):

70 + 50 c — karminowy
90 „ — ultramaryna
2.95 fr — ultramaryna
2.25 „ — ultramaryna

Obok reprodukujemy jeszcze znaczki opisane w poprzednim numerze.

HISZPANIA. Z podobizną Juan D La Cierva obok autożyra wydano jeszcze trzy wartości.

Znaczki opłaty:

20 c pomarańczowoczerwony — 2 pta — ciemnozielony — 4 pta — czarnoniebieski

HOLANDIA. Obiegowe znaczki za $1^{1}/_{2}$, $22^{1}/_{2}$ i 70 c ukazały się w odmiennych kolorach.

Znaczki opłaty:

$1^{1}/_{2}$ c — łupkowy — $22^{1}/_{2}$ c pomarańczowy — 70 c — niebieski i szkarłatny

LITWA. Z okazji 20-lecia niepodległości wydano oprócz znanych znaczków pamiątkowych specjalny bloczek cięty i ząbkowany.

Znaczki opłaty (pamiątkowe):

35 c — karminowolila — 60 c — czarnoniebieski

NIEMCY. Z okazji mowy Hitlera w Reichstagu w dniu 28 kwietnia br. ukazał się znaczek z dopłatą na fundusz podniesienia kultury. Znamienną rzeczą jest fakt, że dopłata na kulturę przewyższa aż trzykrotną wartość nominalną znaczka.

Znaczek opłaty (okolicznościowy):

6 + 19 fen — czerwonobrunatny i brunatny

Wyścigi samochodowe na torze „Nürburgring" upamiętniono przez zaopatrzenie przedrukiem „Nürburgring-Rennen" znaczków wydanych z okazji wystawy automobilowej w Berlinie.

Znaczki opłaty (okolicznościowe):

6 + 4 f — zielony
12 + 8 f — karminowy
25 + 10 f — ciemnoniebieski

Poza tvm reprodukujemy znaczki, o których wspominaliśmy w poprzednim numerze.

SŁOWACJA. Ostatnio wydano tu definitywne znaczki opłaty z wyjątkiem wartości za 50 h i 1 k, które powstały przez umieszczenie nadruku „SLOVENSKY STAT" na znaczkach czesko-słowackich. Wszystkie przedstawiają podobiznę księdza Hlinki.

Znaczki opłaty:

5 h — ultramaryna
10 „ — oliwkowy
20 „ — ceglasty (cięty)
20 „ — ceglasty
30 „ — ciemnofioletowy (cięty)
30 „ — ciemnofioletowy
50 „ — zielony
1 k — karminowy
2.50 „ — niebieski
3 „ — sepia

SZWECJA. Ostatnio ukazały się dwa nowe znaczki opłaty, które przedstawia nasza reprodukcja.

Znaczki opłaty:

20 ö czerwony
60 „ karminowy

Z A M O R Z E.

AFRYKA POŁUDNIOWA. Znaczek za 2 d ukazał się w odmiennym kolorze.

Znaczek opłaty:

2 d — purpurowy i łupkowoniebieski

ANGOLA. Znaczki dobroczynne z herbem kolonii zaopatrzono napisem „Assistencia".

Znaczki opłaty (dobroczynne):

50 c — zielony
1 a — czerwony
1 a 50 c — pomarańczowobrunatny

ARGENTYNA. Z napisem „TRASATA PRESIDENTE SARMIENTO 1898 — 1939" wydano znaczek pamiątkowy.

Znaczek opłaty (pamiątkowy):

5 c — zielononiebieski

Z okazji XI. Międzynarodowego Kongresu Pocztowego, który odbył się w kwietniu w Buenos-Aires ukazały się znaczki okolicznościowe.

Znaczki opłaty (okolicznościowe):

5 c — różowokarminowy
15 c — niebieski (indygo)
20 c — zielonkawoniebieski
25 c — zielony
50 c — czerwonobrunatny
1 p — brunatnolila
2 p — wiśniowy
5 p — fioletowy

Poza tym wydano znaczek pamiątkowy z podobizną wynalazcy pisma dla ociemniałych Ludwika Braille.

Znaczek opłaty (pamiątkowy):

$2^1/_2$ c — czarny

Niektóre znaczki z obiegowej serii znaczków opłatnych zmieniły kolor, a jako nowa ukazała się wartość za 8 c.

Znaczki opłaty:

3 c — szary
4 c — zielony
8 c — pomarańczowy
10 c — kasztanowobrunatny
12 c — czerwony
15 c — jasnoniebieski
20 c — niebieski

Z nadrukiem „Servicio Oficial" ukazał się znaczek wartości 1 peso z roku 1937.

Znaczek urzędowy:

1 p — ciemnobrunatno i niebieski

BARBADOS. Seria znaczków pamiątkowych składa się z 5 wartości.

Znaczki opłaty:

$^1/_2$ d — zielony
1 d — czerwony
$1^1/_2$ d — pomarańczowy
$2^1/_2$ d — ultramaryna
3 d — brunatny

BARHAIN. Znaczek Indii Angielskich z Jerzym VI. zaopatrzono nadrukiem „BARHAIN".

Znaczek opłaty:

3 a 6 p — ultramaryna

BRAZYLIA. Obiegowy znaczek dopłaty za 200 reisów ukazał się na innym papierze z wodnym znakiem BRAZIL O CORREIO.

200 r — niebieski

Również dwie wartości znaczków z Merkurym wydano z odmiennym znakiem wodnym.

Znaczki opłaty:

700 r — fioletowy
1000 r — zielononiebieski

Oprócz tego kilka znaczków ukazało się z ukośnym znakiem wodnym „CASA DE MOEDA DO BRASIL".

Znaczki opłaty:
10 r — czerwonobrunatny
20 r — ciemnofioletowy
50 r — niebieskozielony
100 r — złotożółty
200 r — fioletowy
400 r — ultramaryna
600 r — pomarańczowobrunatny

CHAMBA Znaczek Indii Angielskich z podobizną Jerzego VI. przedrukowano napisem „CHAMBA".

Znaczek opłaty:
25 r — brun.-fiolet. i szaroniebieski

CHILE. Obiegową serię obrazkową uzupełniono nowymi wartościami.

Znaczki opłaty:
5 c — brunatny
40 c — szmaragdowozielony

COCHIN. Nowe znaczki wydano we wzorze jak wartość za 2 p z roku 1933, a znaczek za 1 p z roku 1918 zaopatrzono czarnym nadrukiem „ANCHAL".

Znaczki opłaty:
2 p — brunatny
6 p — czerwonobrunatny
1 a — pomarańczowy
2 ¼ a — zielony

Poza tym obiegowe znaczki opłatne otrzymały nadruk ON CGS.

Znaczki urzędowe:
1 a — pomarańczowy
2 a — szary
3 a — cynobrowy

EGYPT. Nowowydane znaczki posiadają na pierwszym planie obrazka podobiznę Faruka I.

Znaczki opłaty:
40 m — sepia
50 m — zielonkawoniebieski
100 m — purpurowy
200 m — zielonkawoniebieski
1 Ł — niebieski i sepia

EKWADOR. Znaczek z roku 1936 przedrukowano napisem „Aierco Sedta 0.65".

Znaczek lotniczy:
65/3 c — ultramaryna

FILIPINY. Wartość za 2 c ukazała się z nadrukiem „COMMON-WEALTH".

Znaczek opłaty:
2 c — karminowy

GRENLANDIA. Pierwsze oficjalne wydanie dla tego kraju to seria znaczków opłatnych, składających się z 7 wartości.

Znaczki opłaty:
1 ö — oliwkowy
5 ö — karminowy
7 ö — żółtozielony
10 ö — fioletowolila
15 ö — ceglasty
30 ö — niebieski
1 kr — żółtobrunatny

GUATEMALA. Z nadrukiem cyfry „1939" ukazał się znaczek z 1927 r.

Znaczek opłaty (tymczasowy):
1 c — oliwkowozielony

HAITI. Znaczek za 35 c z roku 1928 zaopatrzono nadrukiem nowej wartości.

Znaczek opłaty (tymczasowy):
25 c / 35 c — zielony

W odmiennym kolorze ukazała się wartość 5 c z obiegowej serii.

Znaczek opłaty:
5 c — zielony

INDIE HOLENDERSKIE. Z nowym znakiem wodnym w postaci koła wydano dwa znaczki obiegowe.

Znaczki opłaty:
5 c — ultramaryna
20 c — purpurowy

W obiegu znalazł się również nowy znaczek dopłaty.

Znaczek dopłaty:
1 g — cielistoczerwony

JOHORE. Nowowydany znaczek przedstawia popiersie sultana.

Znaczek opłaty:
8 a — czarny i niebieski.

JAIPUR. Z nadrukiem nowej wartości ukazał się znaczek za ½ a.

Znaczek opłaty:
¼ a/½ a — fioletowy i czarny.

JAPONIA. W dniu 3 kwietnia wydano znaczek opłaty z widokiem świątyni.

Znaczek opłaty:
30 s — ciemnoniebieski.

KANADA Z okazji przyjazdu angielskiej pary królewskiej ukazały się znaczki pamiątkowe.

Znaczki opłaty (pamiątkowe):

1 c — zielony i czarny
2 c — brunatny i czarny
3 c — czerwony i czarny

O znanym już wzorze wydano nowy znaczek pośpiseczny.

Znaczek pośpieszny:

10 c — zielony

KOLONIE FRANCUSKIE. W setną rocznicę śmierci słynnego podróżnika Rene Caille ukazały się znaczki dla następującvch kolonii: Dahomej, Mauretania, Nigeria, Gwinea, Wybrzeże Kości Słoniowej, Senegal, Sudan i Togo.

Znaczki opłaty (pamiątkowe):

90 c — pomarańczowoczerwony
2 fr — fioletowy
2,25 fr — niebieski.

KOLUMBIA. Seria nowych znaczków składa się z 8 wartości.

Znaczki opłaty:

1 c — zielony
2 c — karminowy
5 c — brunatny
10 c — pomarańczowy
15 c — niebieski
20 c — szaroczarny
30 c — oliwkowy
40 c — brunatny

Oprócz tego wydano tymczasowe znaczki lotnicze.

Znaczki lotnicze:

5 cts/40 c — purpurowy i sepia
5 cts/20 c — czerwony i zielony

KUWAIT. Znaczki Indii Angielskich zaopatrzono nadrukiem „Kuwait".

Znaczki opłaty:

½ a — brunatny
4 a — ciemnobrunatny
6 a — niebieskozielony
8 a — ciemnofioletowy
12 a — wiśniowy
5 r — indygo i ciemnozielony
15 r — ciemnozielony i brunatny

MAROKO HISZPAŃSKIE. Niektóre znaczki z lat 1931—1939 zaopatrzono nadrukiem „Tanger".

Znaczki opłaty:

5 c — ciemnobrunatny
10 c — zielony
15 c — szarozielony
20 c — fioletowy
25 c — lila
30 c — czerwony
40 c — czerwony
45 c — karminowy
50 c — niebieski
60 c — niebieski
1 pta — szaroczarny
2 pta — łubkowoniebieski
4 c — różowolila
10 pta — brunatny

Również z nadrukiem „Viva Aéra Tanger" wydano znaczki znajdujące się w składnicach pocztowyh.

Znaczki lotnicze:

5 c — ciemnobrunatny
10 c — zielony
15 c — szarozielony
20 c — fioletowy
20 c — czerwony
25 c — lila
30 c — czerwony
45 c — karminowoczerwony
60 c — niebieski
1 pta — szaroczarny
4 pta — różowolila

NIKARAGUA. Na cześć nowojorskiego humorysty Will Rogers, który podczas trzęsienia ziemi 31 marca 1931 r., przelatując samolotem niósł pomoc nieszczęśliwym, wydano serię znaczków pamiątkowych.

Znaczki opłaty (pamiątkowe):

1 c — zielony
2 c — pomarańczowy
3 c — jasnoniebieski
4 c — niebieski
5 c — karminoworóżowy

NOWA GWINEA. Zapowiedziane znaczki lotnicze znajdują się już w obiegu.

Znaczki lotnicze:

½ d — pomarańczowy
1 d — szmaragdowozielony
1½ d — zielonkawoniebieski
2 d — cynobrowy
3 d — ciemnoniebieski
4 d — oliwkowy
5 d — ciemnozielony
6 d — brunatny
9 d — fioletowy
1 sh — zielony
2 sh — czerwony
5 sh — brunatny
10 sh — różowy
1 Ł — zielony

NOWA ZELANDIA. Znaczek stemplowy za 25 s używany jest również do frankatury przesyłek pocztowych.

Znaczek opłaty:

25 s — jasnoniebieski

SAN DOMINGO. W obiegu ukazały się 3 znaczki urzędowe.

Znaczki urzędowe:

1 c — zielony

2 c — czerwony

5 c — niebieski

STANY ZJEDNOCZONE. Wystawę w San Francisko upamiętniono wydaniem okolicznościowego znaczka.

Znaczek opłaty (pamiątkowy):

3 c — fioletowopurpurowy

W dniu 1 kwietnia wydano również znaczek pamiątkowy z okazji otwarcia Światowej Wystawy w New Yorku.

Znaczek opłaty (okolicznościowy):

3 c — purpurowy

URUGWAJ. Obiegowe znaczki uzupełniono dalszą wartością.

Znaczek opłaty:

5 c — czekoladowobrunatny

Zebrane uwagi o niektórych błędnodrukach i falsyfikatach naszych wydań groszowych.

(dokończenie)

Fałszerstwa wykonane na szkodę poczty, tj. takie, które ukazały się jeszcze wówczas, gdy dany znaczek kursował, należą do pewnego rodzaju rzadkości i znajdują wśród filatelistów chętnych nabywców, osiągając nawet dość wysoką cenę.

A teraz z kolei omówimy kilka fałszerstw dokonanych wyłącznie na szkodę filatelistów. Są to takie falsyfikaty, które ukazały się po wycofaniu odnośnych znaczków z obiegu pocztowego. Fałszerstwa te prawie zawsze towarzyszą znaczkom lepszym i stosunkowo łatwym do naśladowania.

Los taki spotkał więc bloczek z roku 1928, wydany z okazji odbywającej się wówczas w Warszawie wystawy filatelistycznej. Fałszerstwa tego dokonano w roku 1937, w okresie tak zwanej „blokomanii". Aby ułatwić rozpoznanie falsyfikatu opiszemy pokrótce cechy znaczka prawdziwego.

Autentyczny bloczek wykonano w stalorycie drukiem wklęsłym na papierze bankowym 70 gramowym i zaopatrzono go ząbkowaniem 12½ we wszystkich kierunkach. Arkusze drukowe zawierały po 6 parek i były gumowane przed przekrojeniem na poszczególne bloczki.

Falsyfikat natomiast wykonano na zwykłym papierze bezdrzewnym, drukiem kliszowym i zaopatrzono ząbkami również 12½. Druk jednak odbywał się prawdopodobnie pojedyńczymi bloczkami, co powoduje odchylenia w razmiarach arkusika. Rozpoznanie fałszerstwa jest stosunkowo łatwe nawet bez użycia lupy.

W handlu i wśród zbieraczy znajdują się również fałszywe znaczki lotnicze wartości od 1 do 45 gr.

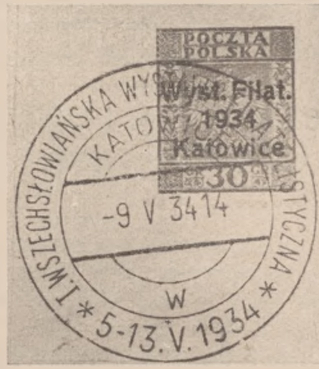
Prawdziwe znaczki lotnicze wykonano na bardzo cienkim papierze drukiem rotacyjnym. Każdy arkusz zawierał po 100 sztuk i był drukowany z dwóch jednakowych klisz. Dlatego znane na tych znaczkach usterki powtarzają się dwukrotnie na każdym arkuszu. Rozmiar fałszywych znaczków oraz barwa jak u prawdziwych, ząbkowanie liniowe 11½ zamiast skrzynkowe 12½. Falsyfikaty wykonano fototypią i drukowano najprawdopodobniej w bloczkach po cztery sztuki. Napisy „Poczta Polska" i „Gr" są bardziej cienkie, a ponieważ do druku użyto farby w stanie więcej płynnnym, więc kontury napisów są nieco zalane. Cyfry formatem nie odpowiadają prawdziwym. Oprócz tego na falsyfikatach spotyka się również sfałszowane kasowniki pocztowe. Duża ilość tych fałszerstw pojawiła się na giełdzie filatelistycznej w Paryżu.

Ze znanych znaczków sfałszowanych posiadających nadruk należy wymienić przede wszystkim obydwie wartości wydane z okazji wystawy w Katowicach. Podkreślić tu trzeba, że fałszerstwa dokonano wielokrotnie. Jedne z tych falsyfikatów są beznadziejnie nieudolne i łatwe do rozpoznania, inne znowu są zręczniej wykonane i wykazują łudzące podobieństwo do prawdziwych. Różnią się jednak zawsze wykrojem i układem liter nadruku oraz odcieniem farby drukarskiej.

Podobnego fałszerstwa dokonano na znaczkach wydanych z okazji zawodów balonowych o puchar Gordon Bennetta. Należy pamiętać, że prawdziwe znaczki drukowano z matryc, podczas gdy nadruki na falsyfikatach sporządzono bezpośrednio czcionkami, przez co kontury liter są nieco węższe. Zachodzi znowu różnica w wyglądzie liter i odcieniu farby użytej do nadruku.

Oprócz wymienionych spotyka się falsyfikaty prawie wszystkich wartości znaczków z nadrukiem „Port Gdańsk" i prowizoriów dopłatnych.

Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że fałszerze prawdopodobnie w celach oszczędnościowych przy „produkcji" fałszywych znaczków z nadrukiem lubią się posługiwać znaczkami już skasowanymi, przez co spotyka się nierzadko, że tusz datownika pocztowego pokrywa farba fałszywego nadruku, oczywiście w miejscach, gdzie stykają się linie stempla z literami względnie cyframi nadruku. Można to zauważyć w dobrym oświetleniu przy użyciu lupy.

Aby przestrzec naszych czytelników przed nabywaniem tego rodzaju falsyfikatów, tj. dokonanych na szkodę zbieraczy, stwierdzamy, że nie posiadają one żadnej wartości filatelistycznej, a wszystkie sugestie jakoby mogły służyć do rozpoznawania oryginałów są zwykłym łapichłopstwem. Przecież wystarczy, aby taki naiwny nabywca otrzymał dwa falsyfikaty różne tego samego znaczka, a już będzie w całkowitym błędzie, sądząc, że jeden z nich jest prawdziwy. Zawsze należy nabywać tylko znaczki autentyczne i poznawać szczegółowo wszystkie ich cechy, a wówczas łatwo można rozróżnić fałszerstwo i uchronić się przed jego nabyciem. Ta tylko droga jest właściwa, bo prowadzi do celu, którym jest skuteczna walka z fałszerzami. Skoro bowiem nie znajdą się nabywcy falsyfikatów, to i nie będzie ich nikt fabrykował.

Z zebranych uwag możemy jeszcze wysnuć pewne wnioski, mianowicie że: najczęściej spotyka się falsyfikaty wśród tak zwanych przedruków

lub nadruków albo wśród znaczków o łatwym do naśladowania obrazku nie wymagającym od fałszerza specjalnego talentu. Również że najczęściej spotyka się wśród tych prowizorycznych wydań wszelkiego rodzaju błędy. W rezultacie więc trzeba unikać wydawania znaczków z nadrukami, a przy projektowaniu nowych wydań trzeba dołożyć wszelkich starań, by stały na wysokim poziomie artystycznym pod każdym względem. Ważną rzeczą jest wykonywanie znaczków specjalną techniką, wymagającą fachowych sił i specjalnych urządzeń oraz używanie do druku znaczków papieru z wodnym znakiem

W ostatnich latach nasze władze pocztowe postępują słusznie, przestrzegając powyższych zasad. Dlatego wszystkie nowe wydania znaczków posiadają wysoką wartość artystyczną i są wykonane techniką wklęsłodrukowo-stalorytniczą. Z prawdziwym uznaniem należy również podkreślić, że najnowsze wydanie dla Gdańska wydrukowano wreszcie jak należy, tj. bez kaleczenia i szpecenia znaczków nadrukiem jak poprzednio. Dlatego opinia ogółu filatelistów przyjęła fakt ten z wielkim zadowoleniem.

Marian Nowina - Orlicki.

Znaczki pocztowe RSFSR.

(dokończenie)

Jak już powyżej zaznaczono wskutek gwałtownego spadku waluty sowieckiej, powyższe wartości okazały się niedostateczne do frankowania listów, wobec czego jeszcze w tym samym miesiącu wydano dalsze wartości znaczków opłaty, lecz już o wyższych wartościach. Znaczki te tak samo jak i poprzednie drukowane są sposobem litograficznym na papierze: zwykłym, grubym, cienkim i kredowym, bez znaków wodnych. Format znaczków pionowy o wymiarach rysunku 25×30 mm. Znaczki są w różnych odcieniach kolorów, wskutek czego możemy zaszeregować następująco:

Wartość	kolor	papier			
		zwykły	cienki	kredowy	gruby
100 rub.	żółty	×	×		
	cytrynowy	×	×		
	pomar.-brunatny	×			
	oliwkowo żółty	×			
	żółto brunatny		×		
250 rub.	fioletowy	×	×	×	
	szaro fioletowy	×	×		
	czarno fioletowy	×			
1000 rub.	czerwony	×	×	×	×
	karminowy	×			
	malinowy	×	×		

Znaczki powyższe mają takie same defekty drukarskie jak i pierwsze wydanie sowieckie, nakłady znaczków były następujące: 100 rub. 44.391.900 sztuk, 250 rub. 78.929.150 sztuk i 1000 rub. 53.869.950 sztuk. Jak z tego widać w przeciwieństwie do pierwszego wydania nakłady są już milionowe. Znaczki tego wydania w pierwszym nakładzie drukowane były na resztkach specjanego papieru dla znaczków carskich wydań 1909/17 ze skrajnym znakiem wodnym w arkuszach po 50 sztuk. Następne nakłady tych znaczków, drukowane już były na różnym papierze z rozmaitą ilością znaczków w arkuszu dochodzącą niekiedy do 500 sztuk. Niektóre arkusze znaczków 250-cio rublowych spotykają się z odwrotnym rysunkiem od połowy arkusza, wskutek czego dwa znaczki lewego lub prawego półarkusza tworzą t. zw. tete-beche.

Powyższą serię uzupełniono we wrześniu 1921 roku nowymi wartościami o tym samym rysunku, drukowaną również sposobem litograficznym na zwykłym biały papierze bez znaków wodnych. Wszystkie znaczki cięte w różnych odcieniach koloru, wskutek czego możemy zaszeregować je następująco:

200 rub. brunatny
jasnobrunatny
ciemnobrunatny
szary

300 rub. zielony
jasnozielony
ciemnozielony
papier cienki

500 rub. niebieski
jasnoniebieski

Nakład znaczka 200 rub. wynosił 4.000.000 sztuk, 300 rub. 3.000.000 sztuk, a 500 rub. 1.071.900 sztuk.

W listopadzie 1921 roku upłynęło cztery lata od wybuchu rewolucji bolszewickiej, co posłużyło Sowietom za pretekst do wydania pierwszej serii jubileuszowej. Znaczki są cięte, drukowane sposobem litograficznym na białym zwykłym papierze bez znaków wodnych, posiadają u góry w rogach daty jubileuszowe 1917 — 1921, w środku w owalu inicjały RSFSR, a u dołu wartość i napis „poczta".

Znaczki istnieją w różnych odcieniach kolorów, wskutek czego można je zaszeregować następująco:

100 rub. pomarańczowy
żółty
200 rub. brunatny
200 rub. ciemnofioletowy
jasnofioletowy
1000 rub. czerwony

Wartość 200-tu rublowa była przygotowana, lecz do obiegu pocztowego nie została dopuszczona. Nakład 3.000.000 serii, a sprzedawane były w arkuszach po 25 i 50 sztuk. Znaczki powyższe mają te same defekty drukarskie co i poprzednie wydania.

Już w lutym 1922 roku wskutek ustawicznego spadku waluty i podwyższenia taryfy pocztowej władze sowieckie zostały zmuszone do przedrukowania znaczków obiegowych nową wartością, przystosowaną do zmienionych warunkow, Przedruków dokonano sposobem maszynowym w czarnym i czerwonym kolorze, wobec czego możemy zanotować prowizoria o następujących wartościach i nakładach:

a) przedruk czarny:

5000 rub. na 1 rub żółtopomarańczowy
żółty
przedruk odwrócony
nakład 949.950

5000 rub. na 2 rub. brunatny
ciemnobrunatny
szarobrunatny
przedruk odwrócony
nakład 955.400

5000 rub. na 5 rub. niebieski
przedruk odwrócony
nakład 935.000

5000 rub.na 20 rub. niebieski
błękitny
ultramaryna
przedruk odwrócony
papier cienki
nakład 879.960

10000 rub. na 40 rub. stalowy
rozmiar 37½ mm
rozmiar 38¼ mm
przedruk odwrócony
nakład 243.100

b) przedruk czerwony

5000 rub. na 1 rub. żółtopomar.
żółty
przedruk odwrócony
nakład 244.250

5000 rub. na 2 rub. brunatny
ciemnobrunatny
szarobrunatny
przedruk odwrócony
nakład 228.450

5000 rub. na 5 rub. niebieski
przedruk odwrócony
nakład 230.000

5000 rub. na 20 rub. niebieski
ultramaryna
przedruk odwrócony
papier cienki
nakład 220.440

10000 rbu. na 40 rub. nieb.-stalowy
rozmiar 37½ mm
rozmiar 38½ mm
krepki po R. S. F. S. R.

Przedruk na wartościach 1, 2 i 5 rub. jest jednowierszowy, a na 20 i 40 rub. dwuwierszowy, przy czym wymiary przedruku są następujące: dla jednowierszowego cała szerokość 17 mm. a wysokość cyfr i liter po 5 mm., trzeba jednak zaznaczyć, że cyfry i litery nie są na jednej linii. Dla dwuwierszowego przedruku wymiary będą przy wartości 5000 rub. cała szerokość 36 mm, a wysokość 16½ mm., odległość między wierszami 7 mm., szerokość inicjałów RSFSR 15 mm. a wysokość 3 mm., wysokość cyfr 5½ mm, wysokość liter 3½ mm. Przy wartości 10.000 rubli cała szerokość przedruku 29 mm. a wysokość 9 mm., odległość między wierszami 4¾ mm, szerokość inicjałów RSFSR 5½ mm. a wysokość 2 mm., wysokość cyfr nowej wartości 2½ mm.

Przedruki 10.000 na 40 rub. spotykają się z jedynką bez główki (l zamast 1) Wszstkie znaczki tego wydania istnieją z podwójnymi przedrukami, z przedrukami na odwrotnej stronie t. j. na kleju i t. p.

W marcu 1922 roku wypuszczono nowy prowizoryczny znaczek opłaty, przedrukowując wartość 250 rub., nową wartością 7500 rub. Przedruk uskuteczniony jest maszynowo w kolorze czarnoniebieskim z dołu do gory, przy czym szerokość przedruku wynosi 25 mm., wysokość cyfr 6 mm. a słowa rub. 3 mm. Przedruk wykonano na znaczkach drukowanych na papierze zwykłym, cienkim i kredowym, trzeba przy tym zaznaczyć, że przedruk odwrocony istnieje tylko na papierze kredowym. Oprócz przedruku odwróconego spotykają się te prowizoria z przedrukiem podwójnym, z przedrukiem na odwrotnej stronie t. j. na kleju i t. p. Nakład tych znaczków wynosił 20.000.000 sztuk.

Również istnieją falsyfikaty tego przedruku uskutecznione na zwykłym i cienkim papierze różniące się od oryginałów tym, że nie są wykonane maszynowo, lecz ręcznym stemplem w kolorze szaroczarnym, zamiast niebiesko czarnym. Falsyfikaty te były robione w Wiaźmie gub. Smoleńskiej.

Następnym wydaniem znaczków sowieckich były znaczki drukowane sposobem litograficznym na białym papierze ze znakiem wodnym i na żółtym kredowym papierze bez wodnego znaku. Znaczki są cięte o następujących wartościach i wymiarach rysunku:

a) papier biały zwykły

		wymiar
5000 rub.	fioletowy ciemnofioletowy	37×22 mm
7500 rub.	niebieski błękitny	38½×23 mm
10000 rub.	błękitny jasnobłękitny	37×22¼ mm

b) papier żółty kredowy

		wymiar
7500 rub.	niebieski	39×23½ mm
22500 rub.	fioletowy	37×22 mm

Znaczki powyższe wydano w następujących nakładach: 5000 rub. 506.050 sztuk, 7500 rub. 8.463,400 sztuk, 1000 rub. 100.000 sztuk i 22500 rub. 3.000.000 sztuk. Znaki wodne istnieją poziome i pionowe, przy czym te ostatnie są rzadsze. Spotykają się te znaczki z najrozmaitrzymi defektami jak druk podwójny, druk na odwrotnej stronie t. j. na kleju i t. d. Do druku tych znaczków użyto pozostałości zapasów białego papieru na których były drukowane znaczki oszczędnościowe (sbieregatelnyje) i kontrolne, a żółty ze znaczków dobroczynnych 1914 r. Na znaczkach zreprodukowano: przy wartości 7500 rub. emblematy władzy sowieckiej młot i sierp na tarczy, a na pozostałych wartościach przez sam środek znaczków młot w dłoni ze wstęgą na której jest napis agitacyjny w języku rosyjskim „proletarii wsiech stran sojedinajties się", (proletariusze wszystkich krajów łączcie się) na tle osady fabrycznej. Jak widać z napisu na znaczkach osada tą ma być Birża. U góry znaczków jest napis „poczta RSFSR" i wartość.

8-go sierpnia 1922 roku wydano znaczki dobroczynne na korzyść dzieci. Do tego celu użyto znaczków rosyjskiego cesarstwa wydań 1909/17 przedrukowując je czterowierszwym czarnym maszynowym przedrukiem „RSFSR / Filatielia / — Dietiam / 19 8-22 /" przy czym przedruk uskuteczniony jest dwojako: z góry do dołu i z dołu do góry; ten ostatni przedruk jest rzadziej spotykany. Znaczki są cięte i ząbkowane 14½ o następujących wartościach i nakładach:

1 kop. pomarańczowy	cięty i ząbkowany,	nakład 950 szt
2 kop. zielony	ząbkowany,	nakład 9100 szt.
3 kop. czerwony	ząbkowany,	nakład 24775 szt.
5 kop. lila	ząbkowany,	nakład 23425 szt.
10 kop. ciemnoniebieski	ząbkowany,	nakład 19625 szt.

Znaczki tego wydania kursowały tylko 1 dzień w dniu 19.8. 1922 r. i były sprzedawne tylko w Moskwie, będąc kasowane specjalnym stemplem okolicznościowym z napisem: „Moskwa 19. VIII. 1922 dzień fiłatielii". Wymiary przedruku są następujące: cała szerokość 14 mm a wysokość 18½ mm, odległość między wierszami 2 mm, wysokość cyfr 2 mm, a szerokość 13½ mm, wysokość inicjałów RSFSR 3 mm, a szerokość 12 mm, wysokość liter w słowach „fiłatelia" i „dietiam" 1½ mm, szerokość słowa „fiłatelia" 18½ mm, a dietiam" 10 mm.

W październiku 1922 roku wydano nowe znaczki prowizoryczne przedrukowując wartość 250-cio rublową w kolorze fioletowym nową wartością 100.000 rub. Przedruk uskuteczniony jest maszynowo w kolorze czarnym na ukos z dołu do góry, przy czym szerokość przedruku wynosi 27 mm, wysokość cyfr 5 mm, a liter 3½ mm, szerokość cyfr nowej wartości 17 mm, a słowo „rub." 8 mm. Do przedruku użyto znaczków drukowanych na papierze zwykłym, cieńkim kredowym.

Powyższe znaczki znane są z następującymi błędami: zamiast 100.000 jest 0.000 rub. 000 rub. 00 rub, lub zamiast „rub" — ruw" i t. d. Istnieją i falsyfikaty tego przedruku wykonane na zwykłym i cieńkim papierze lecz nie maszynowo, a ręcznym stemplem w kolorze czarnym, tym się różniące od oryginałów, że kontury przedruku są niejasne, a sam przedruk nie jest czarny, a szarawy. Falsyfikaty te były wykonane w Niżnim Nowogrodzie.

Prowizoria te wypuszczono w nakładzie 19.000.000 sztuk.

Z okazji 5-ej rocznicy rewolucji bolszewickiej ukazała się seria znaczków okolicznościowych o jednakowym rysunku projektu prof. J. Dubassowa. Seria składa się z pięciu wartości na ktorych zreprodukowano robotnika wykonującego dłutem daty jubileuszowe 1917-1922. Wszystkie znaczki są cięte wykonane sposobem typograficznym w dwóch kolorach na papierze białym zwykłym bez znaków wodnych o następujących wartościach:

		nakład
5 rub	czarny/żółty	5.225.000 szt.
10 rub.	czarny/brunatny	14.900.000 szt.
25 rub.	czarny/lila	2.925.000 szt.
27 rub.	czarny/czerwony	500.000 szt.
45 rub.	czarny/jasnonieb.	1.000.000 szt.

Ostatnie dwie wartości były drukowane również i na cieńkim papierze. Tu chciałbym zaznaczyć, że trzeba być ostrożnym przy użyciu znaczka 25-cio rublowego, ponieważ przy zetknięciu z wodą zmienia barwę. Format znaczków poziomy o wymiarach rysunku 25×20 mm.

W grudniu 1922 roku zaczęto druk nowych prowizorycznych znaczków opłaty, który ukończono w marcu 1923 r. Do tego celu zużyto znaczków rosyjskiego cesarstwa wydań 1909/17, zaopatrując je przedrukiem gwiazdy pięcioramiennej, herbu RSFSR i nowej wartości. Przedruk w kolorze czarnym uskuteczniony jest sposobem maszynowym i litograficznym na znaczkach ciętych i ząbkowanych 14½.

a) znaczki ząbkowane:

1. r. 5 r. na 20 kop. nieb./czerwony
2. r. 20 r. na 15 kop. brun.-lila/nieb. przedruk odwrócony
3. r. 20 r. na 70 kop. brun.-lila/nieb. przedruk odwrócony
4. r. 30 r. na 50 kop. czerw.-brun./ziel. przedruk odwrócony
   fiolet./zielony przedruk odwrócony
5. r. 40 r. na 15 kop. brun.-lila/nieb. przedruk odwrócony
6. r. 100 r. na 15 kop. brun.-lila/nieb. przedruk odwrócony
7. r. 200 r. na 15 kop. brun.-lila/nieb. przedruk odwrócony

b) znaczki cięte

8. r. 5 r. na 20 kop. nieb./czerwony
9. r. 20 r. na 15 kop. brun.-lila/nieb.
10. r. 20 r. na 70 kop. brun./pomar. przedruk odwrócony
11. r. 30 r. na 50 kop. czerw.-brun. ziel. przedruk odwrocony
12. r. 40 r. na 15 kop. brun.-lila/nieb. przedruk odwrocony
13. r. 100 r. na 15 kop. brun.-lila/nieb. przedruk odwrocony
14. r. 200 r. na 15 kop. brun.-lila/nieb. 10 rub. ciemnoniebieski przedruk odwrócony

Tu muszę zaznaczyć, że maszynowo przedrukowane są znaczki oznaczone nr nr 3—5, 7—8, 10, 12 i 14, a na kamieniu czyli litograficznie znaczki oznaczone nr nr 1—2, 4, 6—7, 9, 11 i 13. Prawie wszystkie znaczki tego wydania znane są z rozmaitymi defektami jak np. część przedruku przechodzi na sąsiedni znaczek, przedruk odbity nie całkowicie i t. p. Nakłady znaczków oznaczone nr nr 1 i 8 nie są wiadome, natomiast pozostałe wartości wydano w następujących ilościach: 20 r. na 15 kop. — 493.300 sztuk, 20 r. na 70 kop. — 9.499.700 sztuk, 30 r. na 50 kop. — 9.600.000 sztuk, 40 r. na 15 kop. 24.800 000 sztuk, 100 r. na 15 kop. 25.375.000 sztuk, 200 r. na 15 kop. — 40.322.700 sztuk. Nie da się natomiast stwierdzić ile z tych ilości wypada na znaczki cięte, a ile na ząbkowane. Z serii tej najrzadszym jest przedruk maszynowy 20 rub na 15 kop. cięty. Ażeby nabyć ten znaczek trzeba przeznaczyć kwotę kilkudziesięciu złotych i nie zawsze jest do nabycia.

Wymiary przedruku są mniej więcej jednakowe dla wszystkich wartości i wynoszą dla gwiazdy pięcioramiennej szerokość 15 mm a wysokość 14 mm, a dla cyfr nowej wartości szerokość 14 mm a wysokość 6 mm.

Nowa seria definitywnych znaczków opłaty została wykonana sposobem typograficznym na białym papierze bez znakow wodnych. Znaczki są cięte i ząbkowane, przy czym na znaczku 10 rub. zreprodukowano głowę robotnika, a na pozostałych wartościach głowę czerwonogwardzisty.

a) znaczki cięte	b) znaczki ząbkowane	12½	13½	14:14½
10 rub. ciemnoniebieski	10 rub. niebieski	×	×	×
niebieski	papier cienki	×		
papier cienki	50 rub. brunatny	×		×
50 rub. brunatny	70 rub. fioletowy	×		×
70 rub. fioletowy	100 rub. pomarańczowy			×
100 rub. pomarańczowy	papier cienki			×
	70 rub. pomarańczowy			×

Znaczek 70-cio rublowy w kolorze pomarańczowym jest b. rzadki i znajduje się tylko jeden w arkuszu. Po zauważeniu błędu znaczki te były niszczone, jednakże nieznaczna ilość z pierwszych wydrukowanych arkuszy dostała się do obiegu i była sprzedawana normalnie w okienkach pocztowych. Jest to zatem pierwszy błędnodruk sowiecki zrobiony celowo czy przypadkowo, to nie da się obecnie ustalić. Nakład tych znaczków tak ciętych jak i ząbkowanyh są następujące: 10 rub. 21.625 000 sztuk, 50 rub. 29.500.000 sztuk, 70 rub. 9.500.000 sztuk, 100 rub. ciętych 24.500.005 sztuk, a ząbkowanych 61.400.009 sztuk. Znaczki posiadają u góry inicjały RSFSR, a u dołu wartość. Format znaczków pierwszy o wymiarach rysunku 15×20 mm.

1-go maja 1923 roku ukazały się znaczki propagandowo - dobroczynne wydane na korzyść pracujących. Do tego celu zużyto znaczków 2-go i 8-go wydania, zaopatrując je czterowierszowym przedrukiem maszynowym „1 maja 1923 r. Filatelia trudiaszczimsia" i nowej wartości. Przedruk uskuteczniony jest w różnych kolorach, przy czym wydano znaczki o następującvch wartościach i nakładach:

1 r. + 1 r. na	10 rub. czarny brunat.,	przedruk złotem przedruk brązowy	nakład 25.000 sztuk
2 r. + 2 r. na 2 r. + 2 r. na	250 rub. fioletowy 250 rub. fioletowy	przedruk brązowy przedruk miedziany	nakład 25.000 sztuk
4 r. + 4 r. na	5000 rub. fioletowy	przedruk brązowy przedruk srebrny	nakład 25.000 sztuk

Wymiary przedruku są niejednakowe i wynoszą dla każdej poszczególnej wartości: 1 r.+ 1 r. cała szerokość 22 mm, wysokość 15 mm, szerokość słowa, „1 maja" 6¼ mm. „Filatelia" 13 mm. „Trudiaszczimsia" 12 mm nowej wartości 11 mm, wysokości poszczególnych liter 2 mm. Przy wartości 2 r. + 2 r. cała szerokość 18 mm, wysokość 25½ mm, szerokość „1 maja 1938 r." 18 mm „Filatelia" 12½ mm. „Trudiaszczimsia" 15 mm, nowej wartości 18 mm wysok. poszczególnych liter 2 mm, a nowej wartości 3 mm. Przy 4 r. + 4 r. cała szerokość 34 mm, wysokość 19 mm, szerokość nowej wartości 17 mm „1 maja" 8 mm, a „1923" — 10 mm.

Znaczki tego wydania były sprzedawane w dniu 1 maja 1923 r. tylko w głównym urzędzie pocztowym w Moskwie i kasowane specjalnym stemplem pamiątkowym z datą 1 maja 1923 r. O ile listy z takimi znaczkami były wrzucane do skrzynek pocztowych, to kasownik posiadał datę dnia następnego t. j. 2 maja 1923 r.

Ostatnie znaczki definitywne Rosyjskiej Socjalistycznej Federacyjnej Sowieckiej Republiki zostały wypuszczone w maju 1923 roku i są drdukowane sposobem typograficznym na zwykłym papierze bez znaków wodnych. Znaczki cięte tego wydania nie zostały dopuszczone do obiegu, natomiast dopuszczone do obiegu znaczki ząbkowane tego wydania mają ząbkowanie dwojakie: dwie niższe wartości 10½ a pozostałe 14:14½.

20 rub. wiśniowy — żołnierz
1 rub. brunatno-żóty — robotnik
2 rub. zielony — chłop
3 rub. czerwony — żołnierz
4 rub. brunatny — robotnik
5 rub. niebieski — chłop
10 rub szary — żołnierz

Znaczki posiadają u góry z lewej strony rok wydania „1923", z prawej inicjały „RSFSR", a u dołu wartość. Format znaczków pionowy o wymiarach rysunku 15×20 mm. Znaczki te istnieją w różnych odcinkach kolorów.

W artykule niniejszym nie są pomieszczone ani znaczki lotnicze, ani dobroczynne ponieważ zostały opisane poprzednio w Ilustrowanych Wiadomościach Filatelistycznych. —

Ożywiony ruch filatelistyczny wśród Polonii w Stanach Zjednoczonych

W numerze 83/4 naszego pisma wspomnieliśmy o powstaniu w Detroit stowarzyszenia filatelistów p. n. Klub Filatelistów Polskich im. gen. K. Pułaskiego". Klub ten założony w dniu 12 lutego 1938 roku od zarania swego instnienia wykazuje ożywioną działalność, bo 22 i 23 kwietnia ub. r. organizuje „Pierwszą Wystawę Polskiego Znaczka Pocztowego" w Detroit, a w grudniu urządza już drugą wystawę, o której wspominaliśmy w marcowym numerze „Ilustrowanych Wiadomości Filat.". Od członków powyższego Klubu w tych dnia Redakcja nasza otrzymała z prośbą o umieszczenie, co następuje:

„Członkowie Pierwszego Klubu Filitelistów Polskich im. gen. Pułaskiego w Detroit, Mich. U. S. A. zasyłają serdeczne pozdrowienia dla wszystkich Filatelistów Polskich w Polsce. Bądźmy złączeni duchem. Popierajmy znaczki polskie!

Za Klub

(—) Jan Poznański".

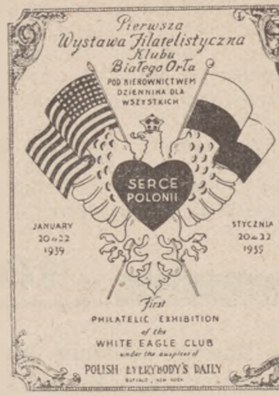
Inicjatywa pionierów polskich organizacji filatelistycznych w Stanach Zjednoczonych pobudziła do działania filatelistów z innych środowisk Polonii. Wkrótce bowiem powstaje „Klub Białego Orła" przy „Dzienniku dla Wszyskich" w Buffalo, który również organizuje wystawę filatelistyczną w dniach 20 — 22 stycznia br. Zwyczajem tamtejszych związków filtelistycznych zdaje się jest wydawanie z okazji odbywających się wystaw okolicznościowej nalepki - bloczka, którą przedstawia w pomniejszeniu nasza reprodukcja. Jak widzimy rysunek wyobraża Orła Polskiego wspartego

na sztandarach Polski i U. S. A. z wielkim sercem na piersiach, symbolem miłości i przywiązania do Ojczyzny wychodźtwa naszego.

Ostatnio dowiadujemy się o powstaniu jeszcze jednego klubu filatelistów polskich w Chicago pod nazwą „Polski Klub Filatelistów w Chicago", który skupia przeszło 50-ciu członków.

Na szczególne podkreślenie zasługują poglądy naszych rodaków na filatelistykę polską i głębokie zrozumienie jej znaczenia na terenie amerykańskim dla Narodu i wychodztwa polskiego.

Już na pierwszym posiedzeniu P. K. F. w Chicago Dr Leon Kozakiewicz wypowiada: „Przez organizowanie klubów filatelistycznych wzbudzimy zainteresowanie, podniesiemy wartość polskich znaczków pocztowych w tym kraju, w ten sposób stworzymy nowy, niewyzyskany dotychczas, a niezmiernie bogaty rynek w Ameryce". Znowu Dr Mateusz Uznański stwierdza, że: „Studiując polską literaturę filatelistyczną, zapoznamy się z bogactwem polskich marek pocztowych".

Dalej dowiadujemy się, że w obrębach organizacji bierze żywy udział młodzież, co jest objawem nad wyraz radosnym i ze wszechmiar pożądanym, bo rodzima nasza wysoka kultura, znajdująca swój wyraz również i w znaczku pocztowym, niejednego z naszych młodych rodaków uchroni przed wynarodowieniem i skłoni równocześnie do głębszego zainteresowania się tym z czego wyrośli ojcowie jego."

Do ważnych niewątpliwie zadań klubów należy uświadamianie mniej doświadczonych, zwłaszcza młodszych filatelistów przez dostarczanie im odpowiedniego materiału naukowego i porównawczego do rozpoznawania fałszerstw. Brak tych wiadomości często działał zniechęcająco na młodzież, która w rezultacie porzucała całkowicie z tej właśnie przyczyny zbieranie znaczków polskich.

Zaznaczyć również należy, że Polski Klub Filatelistów w Chicago wstąpił już do centralnej organizacji pod nazwą „Central Federation of Stamp Clubs", która obejmuje stany: Illinoi, Wisconsin, Iowa, Indiana i Michigan. Członkami zarządu nowego klubu są: adwokat L. Jankowski — prezes, H. Chojnacki — wiceprezes, F. Pientka — sekretarz i C. Mikucki — kasjer.

Ze swej strony wyrażamy wielką radość, że nasi bracia filateliści z za oceanu odnieśli się z tak wielkim zrozu-

mieniem do filatelistyki polskiej i że postanowili przyczyniać się do podniesienia znaczków polskich do poziomu, na jaki zasługują. O należne prawa znaczka polskiego walczymy od chwili powstania naszego pisma i walkę tą prowadzić będziemy dalej planowo i konsekwentnie odtąd wspólnymi siłami.

W imieniu swoim i wszystkich filatelistów polskich z kraju pozwalamy sobie przesłać Rodakom zrzeszonym w klubach gorące słowa uznania i serdeczne pozdrowienie z Ojczyzny.

W razie potrzeby Redakcja nasza chętnie udzieli wszelkich informacji dotyczących znaczków polskich bezinteresownie, a wszelkie komunikaty z życia klubów prosimy nam nadsyłać, które będziemy umieszczać na łamach naszego pisma.

ROZMAITOŚCI

Krajowe Zawody Balonów Wolnych.

Podczas XI. Krajowych Zawodów Balonów Wolnych o puhar im. płka Wańkowicza, które odbędą się dnia 28 maja rb. w Mościcach, zostanie zorganizowana poczta balonowa. Załoga balonów biorących udział w zawodach, zabierze nadesłaną w tym celu pocztę, przeznaczoną specjalnie do przewozu balonami z urzędu pocztowego w miejscu ich startu, a po przewiezieniu przesyłek i po wylądowaniu wyda pocztę najbliższej placówce pocztowej, która wyśle przesyłki do adresatów normalną drogą.

Do przewozu wymienionymi balonami są dopuszczone listy i kartki krajowe i zagraniczne za normalną opłatą taryfową, opłacone ponadto jako przesyłki pośpieszne.

Poczta balonowa będzie zaopatrzona okolicznościowymi stemplami.

Pragnący przesłać tą drogą listy i kartki pocztowe zechcą je skierować do urzędu pocztowego Mościce z adnotacją „przewóz balonami".

Wystawa Filatelistyczna w Gdyni.

Gdyńskie Towarzystwo Filatelistów organizuje wystawę zbiorów swego stowarzyszenia, która odbędzie się w dniach 28 i 29 maja br. w gmachu Publicznej Szkoły Powszechnej nr 1, przy ul. 10-tego Lutego. Zwiedzanie wystawy dla publiczności udostępnione będzie w godz. od 10—18. Uruchomiona na czas trwania wystawy agencja pocztowa na miejscu używać będzie okolicznościowego kasownika. Bilet wstępu na wystaę wyniesie dla dorosłych zł 1,—, a dla młodzieży 25 groszy.

Okolicznościowe listy lotnicze.

Z okazji otwarcia nowej linii lotniczej Warszawa — Londyn w dniu 17 kwietnia br. filateliści mieli możność wzbogacenia swych zbiorów listem lotniczym zaopatrzonym specjalnym ostemplowaniem, jakie miało miejsce przy analogicznych okazjach.

Znowu centrala fałszerzy.

Prasa codzienna podaje, że ujawniono w Rydze fałszerstwa zagranicznych znaczków pocztowych. Na czele międzynarodowej bandy fałszerzy stali handlarze znaczków pocztowych ojciec i syn Nieselsohnowie (!), którzy przede wszystkim zajmowali się fałszowaniem znaczków sowieckich. Jak wiemy Łotwa sąsiadująca z ZSRR była od dawna dostawcą sowieckich znaczków dla filatelistów w krajach zachodnio-europejskich i w Stanach Zjednoczonych, wobec czego oszuści mieli ułatwione zadanie. A więc „sohnom" zawsze trzeba patrzeć na palce, bo posiadają oni specjalnie „zamiłowania i talenty".

Czeskie znaczki pocztowe.

Wszystkie zapasy dotychczasowych znaczków czeskich mają być zaopatrzone specjalnym przedrukiem „Czechy—Morawy 1939", a po wyczerpaniu tych znaczków mają być wydane nowe, które nie będą posiadały napisu „czeska poczta", lecz tylko „Czechy—Morawy". Zaczynają więc już używać „zacni" protektorzy swoistych a dobrze znanych nam metod.

„Obrazy" ze znaczków pocztowych.

Pewien malarz amerykański, nazwiskiem Jacques Billot, sporządził kilkanaście pięknych „obrazków" ze znaczków pocztowych. Cel przy swoim talencie stosunkowo łatwo osiągnął, ponieważ wycinanki ze znaczków pocztowych, dzięki niezliczonym odcieniom kolorów, dają wspaniałe efekty barwne. Pomysłowy malarz zorganizował niedawno wystawę swych „obrazków", na której można było podziwiać barwne papugi, motyle, majestatyczne dogi, a nawet wojowników indyjskich z nieodzownym tomahawkiem.

Radomir Krokowski.

Nalepki polskie.

(dokończenie)

j) na fundusze, organizacje i inne cele:

L.p.	rodzaj	wymiary w mm	kolor	treść
1.	5, 10, 20 gr	30×25 i 31×25	czerw.-brąz. zielony	Okręt na tle słońca „Kom. Flot. Nar. Dar Szkoły Polskiej", w rogach cyfry.
2.	10 gr	23×30	Oprócz nieb.-fiol. czerw.-ziel.	„Z. A. S. P". — głowa na tle gmachu.
5.	10, 20 gr	40×30	fiol.-cielisty ziel.-żółty	dto. „Polacy na XI Olimpiadę 1936".
14.	5 gr	22×33	ciemno-zielony	Pomnik, na dole napis: „Na Utrzymanie Mogił Bohaterów-Obrońców Ojczyzny 1914—1920".
15.	10 gr	32×43	zielony	W kole popiersie Sobieskiego, napis: „Na Olesko, Komitet Obchodu 250 lecia Odsieczy Wiednia"
16.	2	32×36	czerwony	W Kole popiersie Krasińskiego, napis: „Zygmunt Krasiński 1812—1912", „T. S. L."
17.	20 gr	25×30	granatowy	Łódź, na żaglu gryf, u góry „1918—1928", na dole napis: „Pomorze Ojczyźnie".
18.	10 gr	20×30	zielony	Pod orzełkiem legionowym napis: „Marsz Szlakiem Kadrówki".
19.	4 gr	19×26	zielony	Orzeł w owalu, napis: „Kujmy broń! Towarzystwo Polskie Drużyny Strzeleckie Dar".
20.	2, 5, 10 hal.	34×38	brąz., ziel., amarant.	Orzeł w ozdobnym medalionie „Legionistom Polskim".
21.	1000 000 mk.	33×45	czerwony	Beznogi akademik, na tle drzew, pod arkadą, napis: „Na Fundusz Kuracyjny Akademika Inwalidy".

k) harcerskie:

L.p.	rodzaj	wymiary w mm	kolor	treść
4.	5 gr	32×35	granatowy cięty	Harcerz grający na trąbie, w dali sylwetki budynków, z boków szlaki z lilijek i krzyży; u góry: „Z. H. P", na dole: „Czuwaj", w dolnych rogach wartość.
5.	10 gr	37×22	zielony	Nowoczesny budynek; w górze, obok chmur wartość; na dole napis: „Dom Harcerstwa im. Michaliny Mościckiej".

l) różne:

L.p.	rodzaj	wymiary w mm	kolor	treść
5.	10 gr	20×28	czerwony	Czworo biegnących dzieci z dziesiątkami na piersiach, u góry cyfra w prostokącie, wszystko w ozdobnej ramce.

Antoni Szczawiński — Toruń.

O monetach polskich

(ciąg dalszy)

Po śmierci króla Władysława III syn jego Leszek Biały (1208 — 1227 r.) prowadził dalej politykę monetarną zapoczątkowaną przez swego ojca. Niestety bardzo mało mamy pamiątek monetarnych z czasów jego panowania i te które znajdują się w zbiorach posiadają dużo błędów i niedokładności w napisach, tak że trudno nawet czasem odczytać imię Leszka.

Rysunek denara, który podaję (rysunek 86) przedstawia na stronie głównej w perełkowym obwodzie dwie figury trzymające chorągiew; w otoku napis L — CVS, u innych L — NCVS lub też LETZVS albo LESTCVS.

Na odwrocie w podwójnym perełkowym obwodzie ptak (orzeł) dziobiący drugiego ptaka. Waga 4 grany. Rysunek wykonany nieudolnie bicie liche.

Tego stempla są również brakteaty bite jednostronnie i ważące 2 grany czyli są to półdenary.

Trudno wnioskować by w ciągu dwudziestu lat nieprzerywanego panowania Leszka Białego z jego mennicy wychodziła tylko bita moneta, zatem słusznym będzie twierdzenie, że znaczna część monet tego władcy ukrytych w ziemi nie ujrzała jeszcze światła dziennego.

Nie wiele również można powiedzieć o historii menniczej Bolesława V Wstydliwego (1228 — 1279 r.).

Do roku 1234 Księstwem Krakowskim rządził w charakterze opiekuna Konrad Mazowiecki, który sam dążył widocznie do osiągnięcia najwyższej władzy. Nie dopuszczał on do ukazania się na monecie imienia Bolesława.

Następne do roku 1238 władza spoczywała w rękach Henryka Brodatego, sam zaś Bolesław pozostawał w Sandomierzu gdzie mennicy swej nie posiadał. Dopiero po śmierci Henryka Brodatego Bolesław przejął władzę całkowicie i nic nie stało już na przeszkodzie do wybijania własnej monety w Krakowie.

Tymczasem za te 40 lat jego panowania doszły nas tylko cztery typy brakteatów. Wątpliwą jest rzeczą by w tak długim okresie panowania stempel mennicy uległ tylko czterokrotnej zmianie; należy przypuszczać że tajemnica historji monetarnej jeszcze leży w ziemi i może w przyszłości numizmatycy będą mieli szczęście szerzej opisać mennictwo epoki tego władcy.

Rysunek 87 przedstawia w perełkowym obwodzie popiersie księcia w kolczudze z misiurką; w prawej ręce proporzec, w lewej tarcza. W otoku napis BOLEZLAVS DUX albo LEZLAVS DUX. Wykonanie dobre, egzemplarze dość nieliczne w zbiorach.

Rysunek 88. W obwodzie perełkowym popiersie księcia który przebija mieczem żubra; w lewj ręce dzida, w otoku napis

BOLEZLAVS DUX. Wykonanie rysunku i bicie dość dobre. Odmiany brakteatu bez dzidy są bardzo rzadkie.

Rysunek 89a, 89b, 89c przedstawiają stojącego rycerza z proporcem w ręce. Napis — BOLEZL DUX, BOLE a bardzo często wzamian napisu dwa kółka i dwie gwiazdki.

Rysunek 90. W perełkowym obwodzie popiersie biskupa w infule z krzyżem i pastorałem. W otoku napis DUX BOLEZLAVS.

Wszystkie wyżej opisane brakteaty mają wagę 2½ grana.

ciąg dalszy nastąpi.

W artykule „O monetach polskich" umieszczonym w nr 91 Il. Wiad. Filatel. ukazał się błąd drukarski który prostuję:

Strona 18, prawa kolumna w 4 wierszu z góry jest „Laskońskiego", winno być „Laskonogiego".

Wiersz 22 od dołu jest „rysunek 82" — winno być „rysunek 83".

Wiersz 14 od dołu jest „rysunek 83" — winno być „rysunek 84".

Wiersz 8 od dołu jest „rysunek 34" — winno być „rysunek 85".

ADRES REDAKCJI: POZNAŃ, AL. MARCINKOWSKIEGO № 7.

Redaktor treści: Wincenty Przywitowski — Redaktor ogłoszeń i wydawca: Jan Witkowski.

Dla każdego coś odpowiedniego

Wielkie zestawienie krajowe

nadają się specjalnie do założenia lub uzupełnień zbiorów

300 rozm.	Belgia	8.50
200 „	Bułgaria	12.—
100 „	Czarnogórze	15.—
300 „	Czechosłow.	36.—
75 „	Estonia	10.50
100 „	Finlandia	2.55
150 „	Gdańsk	7.20
300 „	Jugosławia	27.—
150 „	Litwa	15.—
100 „	Luxemburg	6.75
500 „	Niemcy	11.50
150 „	Norwegia	13.5o
300 „	Rosja	27.—
400 „	Rumunia	33.—
100 „	Saara	18.—
300 „	Turcja	12.75
30 „	Watykan	8.25
600 „	Węgry	40.—
100 „	Wirtembergia	9.—
75 „	Kol. niem.	27.—
200 „	Kol. hiszp.	27.—
150 „	Kol. włoskie	25.—
25 „	Angola	2.—
15 „	Arabia	4.20
20 „	„	7.20
50 „	Cejlon	8.—
100 „	Chile	9.75
50 „	Haiti	8.40
75 „	Japonia	4.—
100 „	„	10.50
100 „	Kanada	9.60
200 „	Salvador	16.50

7000 tylko **EUROPA**
w 7 zeszytach
ładny wybór
Cena tylko 255,—

ZESTAWIENIA ZNACZKÓW CAŁEGO ŚWIATA

500 rozmaitych	1,80
1000 „	4,80
2000 „	13,50
3000 „	25,50
5000 „	105,—

Nie zapomnij o zamówieniu zapasowym!

AUSTRIA

100 rozmaitych	—.75
200 „	1.95
300 „	3.75
400 „	7.50
500 „	13.50
1000 rozm. ładny zbiór	195.—

CZECHOSŁOWACJA

50 rozmaitych	—.40
100 „	1.10
200 „	5.70
300 „	36.—

Zestawienia Saary

10 rozmaitych	—.55
25 „	1.65
50 „	4.80
100 „	18.—

PORTO

dochodzi do każdego zamówienia oddzielnie!

1111

całego świata każdy inny
Specjalne zestawienie
cena tylko zł 10.—
+ porto zł 0.80

SZWAJCARIA

Wielki blok „PRO PATRIA" składający się z 4 małych bloków. Nakład tylko 12.000 egzemplarzy.

Cena okazyjna zł 30.—

LIBERIA
25 rozmaitych zł 3.60

P. T.

Klientów prosimy o frankaturę filatelistyczną t. j. znaczkami na „Pomoc Zimową" lub „Fis" 20,45,75,1.2 3. zł historycznymi

z góry dziękujemy

Luksusowe albumy wkładkowe

format 20½ x 26 cm.

4) stron, po 7 pasków celofanowych solidna oprawa płócienna z zamkiem.

Cena zł 35.—
+ porto zł 1.—

to samo 20 stron, oprawa bez zamka

Cena zł 25.—
+ porto zł 1.—

format 15 x 11 cm.
12 stron, po 4 paski (celofanowe) oprawa płócienna zakładana.

Cena zł. 5.—
+ porto zł —.50

to samo 8 stron

Cena zł 4.—
+ porto zł —.50

KUPIMY

zaraz **za gotówkę**

następujące znaczki polskie

I. znaczek Polski 1860/3 *,⊙ i na listach
P.P./C.G.W. 3 fen i całe serie
LUBLIN na Karolu
3,5 hal i całe serie
1 i 30 „ nadr. fiolet.
KRAKÓW
wszystkie lepsze wartości z gwar. prof. Miksteina.
ORZEŁ FRANKO
1.000.000 i 2.000.000 * i ⊙
NA SKARB
całe serie * i ⊙
Wyd. złotowe różne wart. tylko *
LOTNICZE 1929 serie *
TABROMIK
serie * i ⊙ autent.
PORT GDAŃSK
1 złotowki I i II oraz lepsze wart
KORPUS
lepsze wartości i komplety

Prosimy o oferty z podaniem realnych cen możliwych do przyjęcia. Oferty nieodpowiednie pozostawiamy bez odpowiedzi, o ile nie nadesł znaczka na odpowiedź.

Znaczków prosimy narazie nie wysyłać przed wyraźnym, naszym zleceniem.

Prócz tego kupujemy stale całe partie zbiory resztówki i t d. i płacimy najwyższe ceny!

Witkowskiego

albumy i przybory filatelistyczne

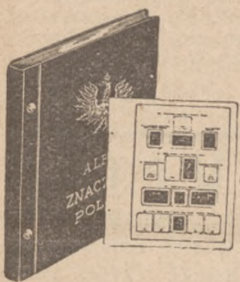
są najlepsze

Witkowskiego album do znaczków pocztowych, wydanych na ziemiach polskich

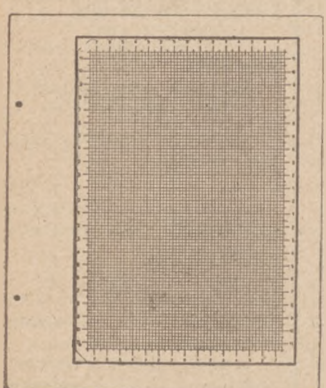
Album P11 uwzględnia wszystkie znaczki z zasadniczymi odmianami barw i papieru wydane przez władze pocztowe polskie i okupacyjne, t. j. wydania oficjalne, Litwy Środkowej, plebiscytowe, poczt miejskich, wojskowych i okupantów. Spięty systemem śrubowym, zawiera przeszło 100 jednostronnie drukowanych kart z przeszło 200 ilustracjami. Papier pierwszorzędny. Oprawa płócienna. Rozmiar 25,5×30 cm. Waga ca 1,5 kg. Co rocznie ukazują się dodatki.

Cena zł **19,50**
Porto zł 1.—

Witkowskiego albumy popularne do znaczków polskich

Album P17 zawiera 44 jednostronnie drukowanych kart z piśmiennego papieru, około 750 miejsc na znaczki, t. j. komplet. Przeszło 200 ilustracji. Oprawa broszurowana. Na okładce wskazówki dla początkujących. Rozmiar 21,5×28,5 cm. Waga ca 30 g.	Cena zł **2.40**	Porto zł 0.60
Album P15 objętość jak P17, lepszy papier piśmienny. Oprawny w półpłótno, spięty systemem śrubowym, a więc uzupełnialny	Cena zł **6.—**	Porto zł 1.—
Album P16 objętość jak album P15, papier bezdrzewny, oprawa płócienna. Spięty systemem śrubowym, więc uzupełnialny	Cena zł **9.—**	Porto zł 1.—

Witkowskiego albumy blanko z siatką

Album B21/50 dla nowoczesnego filatelisty, pozwala zbierać znaczki według własnego upodobania. Spięty systemem śrubowym. Objętość 60 jednostronnie drukowanych kart z nierażącą siatką Oprawa płócienna Rozmiar 29×24,5 cm. Waga ca 650 gr.	Cena zł **6.30**	Porto zł 1.—
Album B21/100 rozmiar i wykonanie takie same jak album B21-50, tylko objętość większa ponieważ zawiera 100 kart. Waga ca 1 kg.	Cena zł **9.90**	Porto zł —
Album B21/300 zawiera 300 kart takich samych jak w albumie B21-100 okładka podwójna, płócienna, śruby wewnątrz. Waga ca 3 kg.	Cena zł **27.—**	Porto zł 3.—
Album B22/100 spięty systemem śrubowym, wykonanie podobne do albumów B21' papier pierwszorzędny, rozmiar 31,2×27,7 cm, po dwójna okładka płócienna. Objętość 100 kart. Waga ca 1,5 kg.	Cena zł **18.90**	Porto zł 1.50
Album B22/300 wykonanie takie same, jak album B2-100, tylko większa objętość ponieważ zawiera 300 kart. Waga co 4 kg.	Cena zł **39.—**	Porto zł 3.—

ZESZYTY DO ZNACZKÓW

Format mniejszy 16 pól

a) papier zwykły —,15
b) „ cienki (do wymiany z zagranicą —,15

Format większy 500 pól

NALEPKI DO ZNACZKÓW
Ia GATUNEK

Format średni 1000 szt. —.50
większy 1000 „ —,80

PINCETKI NIKLOWANE
Ia STAL

Format normalny 1,80

TOREBKI PERGAMINOWE

format 6,5×8 cm 100 sztuk 1.—
„ 8,5×12,5 „ 100 „ 1.50

WSKAŹNIKI DO BŁĘDNODRUKÓW

Paczka, 100 sztuk 1,—

Poszukiwane znaczki o stałej i wzrastającej wartości

ALBANIA
11 poszukiwanych lepszych wartości frankowych.
Mi. Mk. 51.— * tyko 22.50

ANGLIA
135 koronacyjnych dla 45 Kolonii - absolutny komplet
Cena **okazyjna** * zł 40.—

dto **komplet dla Dominiów**
Cena zniżona * zł 52.50

UWAGA: znaczki Angli i Kolonii mają stałą wartość międzynarodową.

AUSTRIA
Lotnicze 1935, 5 gr —.10 szyl. komplet ⊙ lub * **37.50**

1938/9, Gazetowy 1 kr. lila
Mi. № 17 Mk. 85.—

Kilka **luksus.** szer. **ciętych egzemplarzy na składzie.**

Cena okazyjna zł 47.50
Wyjątkowa okazja!

FRANCJA
Wystawa Światowa - Paryż
21 serii dla poszczególnych **Kolonii — komplet** 29.50

FIUME
1919 **Plebiscytowe**
5 c. —.10 kor.
komplet na orygin. liście
Mi. Mk. 57.— **tylko** 8.50

BOŚNIA
1912, 5 i 10 koron ⊙ **ładne,** czysto stemplowane egzemp. (10 koron z lekką fałdą)
Mi. № 83/4 Mk. 16 .— Cena za dwa **rzadkie okazy zł 60.—**

1915, błędnodruk
Mi. № 93 I w pasku z 3 sztuk
⊙ zł 7.50

1916, Dopłata 50 halerzy
Rzadka wartość Mi. № 21
Kilka egzempl. ⊙ oferujemy zamiast Mi. mk. 10.—
tylko 3.50

GDAŃSK
1920, 3 Mk, 7½ fen.
Mi. № 44 II, Mk. 30.—
Cena **tylko zł 10.—**

SAARA
Pomoc Zimowa 1934 komplet do 5 № № 171/7, **mk 113,—**
Seria tylko zł **33,—**
dto 4 serie czworobloków
wielka rzadkość tylko zł 135,—
Pierwszorzędna lokata !

NIEMCY
1902, 3 fen. **błędnodruk „DEUTSCHES"**
w dziewięciobl. * tylko **10,—**
dto na oryginalnym liście 12,50

1900 5 mk **Reichspost** ⊙
Ozdoba każdego zbioru
Mi. 66 — mk 200, tylko80,—

1930 „SUDAMERIKAFAHRT"
2 i 4 mk *
Mi. 438x, 439x, mk 225,—
Komplet tylko 90,—

1931, „POLARFAHRT" 1, 2, 4 mk *
Mi. 456/8, mk 400,—
Komplet **tylko 175,—**

1933, „CHICAGOFAHRT" 4 mk *
Mi. 498, mk 24,—
1 wartość **zł 10,—**

Niem. okupacja „DORPAT"
20 fen./10 kop. i 40 fen./20 kop.*
Mi. № 12, 13, mk 30, — **zł 12,—**
Niem. Wsch. Afryka 3 mk ⊙
Mi. 21, mk 100,— **tylko zł 40,—**

WIRTEMBERGIA
Mi. № 32 ⊙, mk 20,— tyl. **zł 8,—**
„ 54 *, „ 85,— „ „ 34,—

TURCJA
Poszukiwane **200 piastrów (Rzadkość)**
Mi. № 245 mk 225,—
Ładny egzempl. * tylko **100,—**
dto * zreperowane
cięcie nożycami **ładny 30,-**

Włoska Afryka Wschodnia
1938 opłatne 2 c. — 20 lirów
lotnicze 25 c. — 25 „
Mi. mk ca 100,— * **zł 47,50**

Obok podaliśmy tylko **mały wyciąg** naszych bogatych zapasów lepszych znaczków zagranicznych. Zainteresowanych prosimy o bliższe życzenia.

LIKWIDUJEMY
stale zbiory znaczków zagranicznych, a z ostatnio zakupionych obiektów polecamy szczególnie **nowe znaczki Europy ostatnich kilkunastu lat.** Prosimy o nadesłanie nam listy braków.

Okazyjnie
na sprzedaż
piękny zbiór
znaczków
KŁAJPEDY
z licznymi odmianami
Mi. Mk 1575.—
Cena sprzedażna
zł 575.—

Wobec obecnej zwyżki cen na znaczki Kłajdedy — jest to cena **bardzo korzystna.**

Z prywatnyych rąk
do oddania

Zbiór znaczków polskich

ładnie skompletowany
Cena 1250.— zł

Szczegóły na zapytanie
la lokata kapitału!

Wymiana masówki na lepsze znaczki zagraniczne

Na liczne zapytania klientów komunikujemy, że mamy jeszcze pewne ilości znaczków lepszych, ktore dajemy w wymianie na masówkę na następujących warunkach.

ZA	5000	znaczkow polskich	DAJEMY	1 bloczek Jugosławia Zefib
„	1000	„ „	„	1 „ Hiszpania Viva Franco
„	10.000	„ „	„	1 „ Francja Pexip
„	1000	„ „	„	1 „ U. S. A. Ascheville
„	5000	„ „	„	1 „ Hitler cięty (zamiast ząbk.)
„	3000	„ „	„	1 „ Brunatna wstęga 1936
„	8000	„ „	„	1 „ „ „ 1937 (b. rzadki)
„	6500	„ „	„	serię Niemcy Olimpiada letnia 8 wartości ne ORYG. liście z datą 1 dnia (rzadki)
„	40.000	„ „	„	1 komplet = 45 serii (razem 135) znaczków koronacyjnych dla Kolonii Ang.
„	2500	„ „	„	1 serię Szwajcaria 3, 5, 10 fr. 1917/8 r.
„	3500	„ „	„	1 znaczek Bawaria 1849, 9 Kreuzer z fałdą w papierze, poza tym ładny egzemplarz (katal. wart. mk. 12,—)
„	10.000	znaczkow polskich	DAJEMY	1 serię Hiszpania 1927, z papieżem Piusem XI i Królem Alfonsem XIII., 2 cent. — 5 peseta, 16 sztuk
„	5000	znaczków polskich	DAJEMY	1 serie Bułgaria 10 wartości: Róże, kłosy, kury, winogrona, tabaka
„	5000	„ „	„	1 blok Łotwa Fundusz bu dowy
„	4000	„ „	„	1 serię Niemcy, Pomoc Zimov a 1936⊙

Przyjmujemy znaczki myte i sortowane, nieuszkodzone. Do każdej przesyłki należy dołączyć znaczkami 55 groszy na przesyłkę zwrotną. Na zasadzie naszej oferty wymiennej może kazdy zdobyć poszukiwane znaczki zagraniczne **bez wykładania gotówki!** Kto jeszcze nie posiada znaczków polskieh w większych ilościach, może je łatwo zdobyć, zbierając je w biurach i instytucjach z codziennej korespondencji.

WAŻNE

Z powodu wyczerpania całego nakładu WITKOWSKIEGO MAŁEGO KATALOGU ZNACZKÓW POLSKICH 1939 wydaliśmy **2-gi nakład**

Cena niezmieniona **75 groszy** + porto 15 groszy

WARUNKI SPRZEDAŻY:

Należność płatna jest gotówką z góry na P. K. O. 208.547 lub za pobraniem z doliczeniem dod. kosztów pobrania. Porto osobno. Oferty bez zobowiązania, przy czym zastrzegamy sobie zmiany cen bez ogłoszenia, (tylko w wyjątkowych wypadkach.) Do każdego zamówienia prosimy dołączyć zamówienie rezerwowe na wypadek wyczerpania się zamówionych znaczków. — Przy wszelkich wpłatach prosimy podawać stale ich przeznaczenie na odwrocie odcinka przeznaczonego dla nas. — Dla szybszej ekspedycji prosimy zamówienia — niezależnie od innej korespondencji nadsyłać na specjalnych „kartach zamówień".

* = niestemplowane ⊙ = stemplowane

NAJWIĘKSZE PRZEDSIĘBIORSTWO BRANŻY FILATELISTYCZNEJ W POLSCE

DOM FILATELISTYCZNY JAN WITKOWSKI

POZNAŃ I., AL. MARCINKOWSKIEO 7 – TEL. 27-81

Wielki wybór | Skrytka pocztowa 370 – P. K. O. 208.547 | Niskie ceny

Witkowski jest tani

BO DOSTARCZA NIE TYLKO ZNACZKI PO UCZCIWYCH NISKICH CENACH, ALE PRZEDE WSZYSTKIM ODPOWIADA ZA ICH JAKOŚĆ I PRAWDZIWOŚĆ

Czcionkami Drukarni L. Misiak (dawniej D. O. K. VII.) Poznań ulica Babińskiego 3.